

СТРАТЕГІЯ 2020

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»
Ініціативи Президента України**

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнарьова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2020

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 12 (86)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 31 грудня 2020 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	6
Регіональні ініціативи.....	34
Експертний погляд.....	37
Блоги та соціальні мережі	39
Зарубіжний досвід.....	49
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	55

Анонс

09 лютого 2021 р. (Тернопіль)

Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення».

Плануються наступні напрями її роботи (секції):

1. Інформаційні системи і технології.

Теоретичні основи інформатики та кібернетики
Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці
Системи та процеси керування
Комп'ютерні системи та компоненти
Інформаційні технології
Автоматизація процесів керування
Системи автоматизації проектувальних робіт
Системи захисту інформації
Інформаційна безпека
Управління проектами і програмами
Системи та засоби штучного інтелекту
Інформаційно-комунікаційні технології в освіті
Медична та біологічна інформатика і кібернетика
Соціальна інформатика

2. Економічні науки.

Економічна теорія та історія економічної думки
Світове господарство і міжнародні економічні відносини
Економіка та управління національним господарством
Економіка та управління підприємствами
Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка
Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

Гроші, фінанси і кредит

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Статистика

3. Технічні науки.

Прикладна геометрія, інженерна графіка та ергономіка

Машинознавство

Обробка матеріалів у машинобудуванні

Галузеве машинобудування

Електротехніка

Прилади

Радіотехніка та телекомунікації

Енергетика

Металургія
Хімічні технології
Технологія харчової та легкої промисловості
Транспорт
Будівництво
Безпека життєдіяльності
Електроніка

Робочі мови конференції: українська, російська, англійська. Форма участі: заочна.

За результатами роботи конференції буде опубліковано збірник тез доповідей та сертифікати (<http://www.konferenciaonline.org.ua>).

Офіційна інформація

Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров став найбільш ефективним міністром, виконавши 31 % обіцянок у 2020 році. Це найвищий показник серед усіх міністрів уряду.

Наприкінці 2020 року аналітичний портал «Слово і Діло» склав рейтинг міністрів уряду за кількістю виконаних обіцянок. Найвищий результат отримав очільник Мінцифри Михайло Федоров – 51 виконані обіцянки. Попереду в наступні роки – реалізація ще 88 обіцянок міністра. За словами міністра, багато чого із запланованого вже наближається до позначки «виконано».

Всі обіцянки Федорова рахувалися з моменту призначення 29 серпня 2019 року. Адже він залишився на посаді міністра після зміни уряду.

Серед головних досягнень Мінцифри у 2020 році – запуск мобільного застосунку та єдиного порталу державних послуг Дія. У мобільному застосунку вже доступні 9 цифрових документів, зокрема електронні паспорти. Мінцифра також реалізувала революційну функцію шерингу цифрової копії паспорта, що значно розширила можливості е-паспорта.

На порталі Дія вже можна отримати близько 50 державних послуг – реєстрація бізнесу, послуги будівельної сфери, послуги соціального характеру, комплексна послуга для батьків новонароджених дітей «Малютко». Остання доступна у 745 населених пунктах України – онлайн, а також у пологових будинках, ЦНАП та відділах ДРАЦС.

Ще один проєкт, що успішно реалізували цього року, – онлайн-платформа з цифрової грамотності Дія.Цифрова освіта. Її мета – навчити базових цифрових навичок всіх українців. У межах цього проєкту Мінцифра також відкриває офлайн-хаби цифрової освіти в регіонах (**Михайло Федоров став найефективнішим міністром Уряду у 2020 році – рейтинг «Слово і Діло» // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-stav-nayefektivnishim-ministrom-uryadu-u-2020-rotsi-reyting-slovo-i-dilo>. – 2020. – 29.12).**

Уряд схвалив відповідну Постанову, якою започатковує експериментальний проєкт з реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання в електронній формі.

Ця послуга одна з найбільш очікуваних послуг серед українців. Зараз вона доступна на порталі державних послуг Дія для дітей до 14 років у місті Харкові.

Михайло Федоров, Віцепрем'єр-міністр України – Міністр цифрової трансформації:

«Подати заявку на отримання послуги можна буде на порталі Дія. Скорочується кількість документів та запроваджується взаємодія між інформаційними системами та реєстрами. Отримати інформацію про

результат та статус послуги можна буде у кабінеті громадянина на diia.gov.ua»

Послуга буде доступна для:

- неповнолітніх дітей віком від 14 до 18 років за адресою місця проживання батьків чи одного з них
- українців, які мають ID-картку, – за адресою житла, відомості про яке внесені у Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, якщо особа володіє житлом або отримала електронну згоду на реєстрацію від власника чи співвласника житла.

На перших етапах послуга буде доступна у тестовому режимі в деяких містах України.

Нагадаємо, що на минулому засіданні 23 грудня Кабінет Міністрів зробив перший крок для запровадження цієї послуги – схвалено постанову, яка створює умови для електронної реєстрації місця проживання. Уже з 1 квітня 2021 року органи місцевого самоврядування мають вести реєстри територіальних громад виключно в електронній формі або за допомогою ІТ-системи Державної міграційної служби.

Постанову розроблено Мінцифрою разом з Міністерством внутрішніх справ та Державною міграційною службою.

Реінжиніринг послуги здійснюється за підтримки за підтримки проекту SURGe, Support to Ukraine’s Reforms for Governance та Програми EGAP, що реалізується Фондом Східна Європа та фінансується Швейцарією (*Мінцифра готує запуск реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання онлайн // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-gotue-zapusk-reestratsii-ta-znyattya-z-reestratsii-mistsya-prozhivannya-onlayn>. – 2020. – 28.12).*

На платформі Дія.Бізнес з’явився Єдиний експортний веб-портал.

Офіс з просування експорту за стратегічної та інституційної підтримки Уряду України і Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, за фінансової підтримки Уряду Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH запустив Єдиний експортний веб-портал.

Веб-портал вже працює у тестовому режимі за посиланням <https://export.gov.ua>.

Це «єдине вікно», що консолідує та об’єднує всю наявну інформацію для експортерів та компаній, зацікавлених в експорті.

Експортні веб-платформи є ефективними інструментами, які використовують уряди та організації зі сприяння торгівлі у всьому світі з метою підвищення рівня національного експорту та надання підтримки підприємствам для виходу на нові ринки.

Єдиний експортний веб-портал забезпечуватиме підтримку українських експортерів та тих, хто зацікавлений в експорті, через:

Інформацію. На ресурсі чітко впорядковано, що необхідно підприємцю на різних етапах експортної діяльності, які інструменти знадобляться для

аналізу зовнішніх ринків, як ними користуватись та які вимоги до продукції, експортні процедури, сертифікація тощо.

Можливості. На веб-порталі містяться поради з дослідження зарубіжних ринків, аналітика потенційних ринків збуту. Також тут реалізовано можливості щодо сприяння пошуку покупців за кордоном, що передбачає підтримку участі у міжнародних ділових заходах: торговельних місіях, виставках та ярмарках, надання інституційної та фінансової підтримки підприємцям для розвитку експортного потенціалу.

Сервіси. На платформі реалізовано ефективні та зручні сервіси, які допомагають вирішувати широкий спектр завдань, пов'язаних з інтернаціоналізацією бізнесу – від аудиту експортної діяльності підприємства до пошуку партнерів за кордоном. Просто, безкоштовно та доступно для компаній з будь-якого сектору та готовністю до експорту.

Послуги. Фахівцями Офісу розроблено систему комплексного підходу до вирішення питань, пов'язаних із експортною діяльністю – починаючи із отримання розуміння готовності підприємства до зовнішньоекономічної діяльності, закінчуючи втіленням своїх ідей за допомогою обраних зовнішніх експертів.

Дані про зовнішні ринки. Вивчати нові ринки збуту тепер можна завдяки великим обсягам аналітичної інформації, що упорядкована за країнами і ринками.

Валерія Іонан, заступник Міністра цифрової трансформації з питань свроінтеграції:

«Підтримка підприємців у рамках національного проєкту Дія.Бізнес – це наш пріоритет. І сьогодні відбулась, без перебільшення, історична подія. Створення єдиного експортного веб-порталу в форматі one stop shop, коли все необхідне для експортерів на одному сайті – це важливий крок до побудови повноцінної екосистеми підтримки підприємництва в Україні. Це наша допомога експортерам в ці складні часи через пандемію коронавірусу, які потребують адаптації до нових реалій і цифрових трансформацій»/

Вся інформація на веб-порталі, включаючи стандартні форми, необхідні для різних процедур та запитів, є безкоштовною.

Тетяна Міськова, директор ДУ «Офісу з просування експорту України»:

«Коли ми починали роботу над порталом, то перше, з чим ми зіштовхнулись – це необхідність для бізнесу «єдиного вікна», де вони могли б в одному місці зрозумілою для них мовою знайти інформацію на шляху до інтернаціоналізації та просування своїх товарів і послуг за кордон. Цей проєкт був довгоочікуваним. Два роки тривав пошук фінансування та пошук рішення, яке б зробило платформу максимально зручною. Важливо надати підприємцям такі інструменти, які дозволять їм змінити поведінкові звички, поглибити цифрові навички та працювати онлайн».

Єдиний експортний веб-портал розміщений у захищеному дата-центрі та відповідає світовим стандартам захисту від кіберзагроз. Інформація

користувачів зберігається у зашифрованому вигляді, щоб унеможливити їх перехоплення або викрадення.

Бенжамін Клінгер, керівник проєкту GIZ «Застосування та реалізація Угоди про асоціацію ЄС-Україна у сфері торгівлі»:

«Протягом останніх 3-х років уряд Німеччини та GIZ підтримує Україну у прагненні зміцнення її політики торгівлі та стимулювання експорту. Сьогоднішній запуск Єдиного експортного веб-порталу є важливим кроком у цьому напрямку. Держава може підтримувати бізнес, покращуючи рамкові умови та забезпечуючи доступ до основних послуг, таких як доступ до інформації. Єдиний експортний веб-портал – це перша зупинка для компаній для отримання достовірної інформації по експорту. Це дасть змогу МСП краще оцінити, чи варто йти на наступні кроки та підтримку, та бути успішними у виході на нові ринки та збільшенні експорту. Ми будемо продовжувати спільну роботу в галузі стимулювання торгівлі та експорту, що залишається одним із наших пріоритетів в Україні».

На створення веб-порталу не витрачали бюджетних коштів. Проєкт реалізовувався за фінансової підтримки Уряду Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Презентація Єдиного експортного веб-порталу доступна на YouTube-каналі КабМіну (*Для експортерів створили «єдине вікно» – експортний веб-портал // <https://thedigital.gov.ua/news/dlya-eksporteriv-stvorili-edine-vikno-eksportniy-veb-portal>. – 2020. – 24.12).*

В українській судовій системі працюють понад 5 тисяч суддів – відтепер знайти інформацію та перевірити доброчесність кожного з них громадяни можуть знайти у онлайн-базі про файлів від кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд! 22 грудня команда кампанії презентувала відкриту платформу з інформацією про всіх служителів Феміди, а загалом же база профайлів працювала з 2016 року, і щомісяця аналітики кампанії доповнювали її щонайменше 100 довідками про суддів.

«Час початку цієї кампанії [червень 2016 року] був дуже символічним, адже тоді стартував один із ключових етапів судової реформи: зміни до Конституції та новий закон про судоустрій і статус суддів, і ми включилися в процес. Ми поставили ціль: сформувати базу суддів. Ми розуміли, що «ЧЕСНО. Фільтруй суд!» буде кампанією з моніторингу та контролю впровадження судової реформи. А метою стало очистити судову систему від недоброчесних суддів, аби правосуддя було справедливим», – відзначила **Олеся Холопик, директорка Центру демократії та верховенства права.**

Відтак, наступні чотири роки учасники кампанії «ЧЕСНО. Фільтруй суд!» збирали інформацію про суддів та систематизували її у профайли – своєрідні «портрети» служителів Феміди. Натепер база профайлів є «судовою енциклопедією», у якій можна знайти довідки про 5261 служителя

Феміди. Скористатися нею можуть усі, зацікавлені у судовій тематиці: журналісти, активісти, правники та самі судді.

**ПРОФАЙЛИ ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД!
У ЦИФРАХ**

«Ця кампанія має забезпечити право людей на інформацію, право знати, хто є суддею у його справі, і водночас побачити, наскільки серйозною є проблема недоброчесності суддів», – наголосив Іван П’ятак, юридичний радник кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!

Головним критерієм, за яким оцінювали суддів, стала доброчесність. Експерти кампанії розробили 5 її критеріїв – непричетність до корупції та криміналу, прозорість статків, непричетність до порушень прав людини, дотримання професійної етики, неучасть в ухваленні сумнівних рішень. Якщо суддя порушував хоча б один із них, то отримував позначку «недоброчесний», а у профайлі його відзначали чорним часником.

А ще профайл кожного судді містить його короткий професійний життєпис, який буде корисний журналістам, активістам чи учасникам судових процесів. Так, вони зможуть дізнатися, де навчався суддя, ким працював раніше, чи має родичів у судовій системі, чи розглядав резонансні справи (наприклад, про націоналізацію «ПриватБанку») і якими статками та майном він володіє.

Цю інформацію аналітики збирали винятково з відкритих джерел: декларацій самих суддів, відкритих реєстрів, судових рішень. Тут же читачі матимуть доступ і до декларацій судді та посилання на матеріали ЗМІ, присвячені йому.

«Цією базою почали користуватися не лише громадські активісти та журналісти, а й адвокати та навіть самі судді. Були відгуки, що іноді судді вищих інстанцій, коли до них потрапляли справи, дивилися інформацію про колег у нашій базі», – додала Олеся Холопик.

За словами **Людмили Сливи, координаторки кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!**, серед суддів виявилися численні порушники усіх критеріїв доброчесності.

1719 суддів порушили критерій прозорості статків: зокрема, стиль життя судді не відповідає його доходам. Часто порушники не вказують у деклараціях жодної нерухомості, де могли б мешкати.

484 судді ухвалювали сумнівні рішення. «Тут індикатором було винесення політично вмотивованих рішень, резонансні справи щодо Євромайдану, учасників Революції Гідності», – вказала Людмила Слива.

ПОРУШЕННЯ, ЗАФІКСОВАНІ СЕРЕД СУДДІВ

261 раз відбулося порушення професійної етики: як-то судді повідомляли недостовірну інформацію у деклараціях доброчесності, порушували правила дорожнього руху або у інший спосіб підривали авторитет правосуддя.

184 судді порушували права людини. До прикладу, перешкоджали роботі журналістів та порушували право на справедливий суд.

92 рази «ЧЕСНО. Фільтруй суд!» фіксував причетність суддів до корупції та правопорушень. «Ці судді досі працюють у судовій системі, що викликає занепокоєння громадськості», – підсумувала координаторка кампанії.

Однак для утвердження справедливого суду в Україні необхідна доброчесність судового корпусу. Тож «ЧЕСНО. Фільтруй суд!» провів експертну дискусію «Суддівська доброчесність: український вимір», де також ішлося про довіру до судової системи.

За твердженням **Вадима Бутенка, заступника Голови Ради суддів України**, 100 % задоволеності роботою судової системи бути не може, адже той, хто програв справу, залишиться незадоволеним. «Вважаю, що питання доброчесності включає в себе і етику, і поведінку як у судовому процесі, так і за його межами. Це також своєчасність розгляду справ, і тут треба говорити про доброчесність кандидатів, бо багато суддів звільняються. Треба виховувати у людей бажання йти працювати у суди».

Анна Адамська-Галлант, міжнародна ключова експертка з судової системи Проекту ЄС «Право-Justice» вважає, що активні дії громадськості у судовій сфері – корисні і важливі. У Польщі аналогічний моніторинг змінив поведінку суддів, адже вони знали, що їх контролює громадськість.

«Ще одним викликом є деяке нерозуміння незалежності судів. На мою думку, і це підтверджував Конституційний Суд України у своїх рішеннях, її іноді сприймають як високі зарплати і відсутність будь-якого контролю. Я вважаю неправильним забувати про ще одну складову суддівської незалежності: підзвітність».

«Мені подобається визначення, за яким доброчесність – це здатність слідувати своїм принципам і не зраджувати їм навіть під тиском», –

вказав **Роман Куйбіда, заступник голови правління Центру політико-правових реформ**. Він зауважив, що критерії, за якими дії судді є недоброчесними сформувала Громадська рада доброчесності ще під час конкурсу до Верховного Суду. На жаль, судді часто приділяють доброчесності меншу увагу, ніж незалежності та часто вважають її штучно нав'язаною суддівському корпусу ззовні.

Галина Чижик, експертка Центру протидії корупції, наголосила, що ГРД видала понад 1000 висновків про недоброчесність, однак їхні фігуранти залишилися працювати в системі. Доброчесністю вона назвала здатність чинити чесно і гідно, навіть коли ніхто не бачить цього.

«Рівень довіри до суддів не зростає з кожним роком. Бо люди бачать, що суддя, який живе у палаці, має розкішний автопарк і ухвалює сумнівні рішення – і далі працює. Люди не відчують результатів реформи. Менший, ніж до суддів, лише рівень довіри до російських ЗМІ».

На щастя, тепер у громадськості є дієвий інструмент утвердження справедливого суду в Україні, тож запрошуємо всіх зацікавлених до ознайомлення та користування!

Над проєктом працювали аналітики та юристи кампанії у Києві, а також регіональні координатори у 23 областях України, які вивчали суддів на місцях та ознайомлювали свої громади з ідеями судової реформи. Під час презентації координатори Сергій Яцик (Житомирська область), Віталій Світлик (Івано-Франківська область), Катерина Дворніченко (Дніпропетровська область), Альона Береза (Хмельницька область) та Анатолій Стоян (Кіровоградська область) поділились досвідом моніторингу доступу до правосуддя на місцях (*Понад 5000 осіб: профайли всіх українських суддів в одній базі // <https://rpr.org.ua/news/ponad-5000-suddiv-u-odniy-bazi> // <https://rpr.org.ua/news/ponad-5000-suddiv-u-odniy-bazi-chesno-fil-truy-sud-prezentuvav-profayly-vsikh-ukrainskykh-suddiv>. – 2020. – 23.12).*

Міністерство охорони здоров'я України має намір з 1 квітня 2021 року запустити систему електронних рецептів.

Про це повідомив **глава відомства Максим Степанов** у ході пресбрифінгу в Києві у вівторок.

«Глобально, ми вважаємо, що всі антибіотики мають продаватися за е-рецептом. На сьогодні ми розробляємо модуль. Плануємо, що він почне працювати з 1 квітня. Спочатку він почне працювати з інсулінами, препаратами для імуносупресії та нарковмісними препаратами. Наступним кроком буде антибіотик, який продаватиметься виключно за е-рецептом».

Міністр додав, що відомство в умовах чинної нормативно-правової бази підсилює контроль щодо виписування рецептів, відпуску препаратів.

«Держлікслужбі надали доручення щодо контролюючих заходів. Наприклад, рецепти, які виписуються в паперовому вигляді, мають зберігатися в аптеці один рік, щоб Держлікслужба могла перевірити», – сказав Степанов (*МОЗ планує запустити систему електронних рецептів з*

1 квітня 2021 року //
https://censor.net/ua/news/3238382/moz_planuye_zapustyty_systemu_elektronnyh_retseptiv_z_1_kvitnya_2021_roku. – 2020. – 22.12).

У Мінцифри запустили онлайн-платформу про українську ІТ-екосистему.

Міністерство цифрової трансформації запустило онлайн-платформу про українську ІТ-екосистему 360 Tech Ecosystem Overview. Про це в своєму Telegram розповів глава відомства Михайло Федоров.

Технологічним партнером ініціативи виступив хмарний оператор GigaCloud. Як йдеться в повідомленні компанії, інформація на порталі включає дані про поточний розвиток ІТ-компаній, інформацію про засновників та осіб на керівних посадах, класифікацію компаній по індустріях, інвестицій та фінансування, злиття та поглинання, новини компаній і тенденції в галузі.

В рамках реалізації цього проєкту GigaCloud надав технічні ресурси для розміщення онлайн-платформи. Ще одним технічним партнером проєкту виступила компанія Sannacode.

«Бізнес і держустанови вже усвідомлюють, що для їхньої ефективної роботи потрібна не просто автоматизація, а побудова повноцінної цифрової платформи. Діджиталізація не є альтернативою звичного способу життя, а єдиним шляхом удосконалення як для бізнесу, так і для держави. І чим швидше ці процеси почнуть впроваджуватися в життя – тим ефективніше вдасться Україні впоратися з нинішньою кризою», – відзначили в компанії.

Платформа створена за ініціативи Мінцифри, Інтернет-асоціації України та Ukrainian Bridge. У рамках проєкту були об'єднані вже наявні бази від USF, DOU, LIFT99, We_Challenge, Center42, UNIT.City та інші.

«Задача проєкту – зібрати найповнішу базу команд та продуктів, що створюються українцями, і дати більше прозорості та промоції Україні як сучасній та креативній країні», – зазначив представник ІНАУ та співавтор проєкту 360 Tech Ecosystem Overview Олександр Яценко.

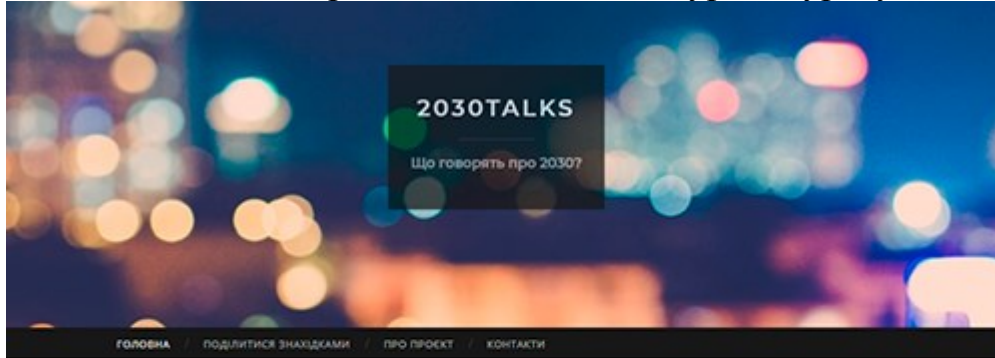
Платформа буде постійно оновлюватись та наповнюватись новими проєктами. Повністю заповнити портал обіцяють до квітня 2021 року.

GigaCloud – лідер хмарного ринку України, надає в оренду IaaS-послуги (Infrastructure-as-a-Service). У портфолію компанії понад 1000 клієнтів в 6 країнах світу і понад 150 компаній-партнерів (*Люба Балашова* **Мінцифри запустила першу платформу про українську ІТ-екосистему // <https://nv.ua/ukr/biz/tech/v-ukrajini-zapustili-platformu-pro-ayti-ekosistemu-novini-ukrajini-50131723.html>**. – 2020. – 22.12).

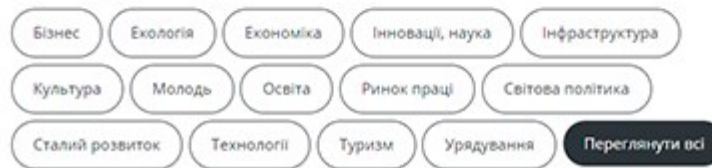
Дослідники Центру розвитку інновацій запрошують до перегляду нової онлайн-бібліотеки 2030Talks «Що говорять про 2030 рік?» – <https://2030talks.blog>, де зібрані описи та посилання для 50+ веб-ресурсів:

доповіді, стратегії, статті, сайти проєктів та ініціатив, ін., присвячених 2030 року.

2030Talks – спроба дослідити тенденції майбутнього, які визначатимуть наступне десятиліття, у таких сферах як бізнес, екологія, економіка, інновації, наука, інфраструктура, культура, молодь, освіта, ринок праці, світова політика, сталий розвиток, технології, туризм, урядування.

Крок 1. Яка тема Вас цікавить?

Публікації про електронну демократію та урядування можна переглянути у розділі бібліотеки «Урядування».

Наприклад, в бібліотеці є цікава тематична публікація – «The Future of Government 2030+», підготовлена Об'єднаним дослідницьким центром Європейської комісії (JRC). Ключове питання доповіді – як громадяни разом з іншими суб'єктами формуватимуть уряди, політику та демократію в 2030 році? У доповіді міститься 4 сценарії розвитку урядування.

Для обговорення публікацій та проєктів про 2030 рік створена Facebook-спільнота *(Що говорять про 2030 рік: нова онлайн-бібліотека // <https://cid.center/2030-library>. – 2020. – 21.12).*

Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров взяв участь у конференції UAFin.Tech 2020

За його словами, 2020 рік змінив споживчу культуру – дедалі більше людей обирають сервіси та навчання онлайн. І пандемія прискорила перехід у діджитал. Команда Мінцифри активно цифровізує банківську сферу, а також переводить усі державні послуги в онлайн. За цей рік запустили мобільний застосунок та портал Дія. Перевели в онлайн реєстрацію бізнесу та початок будівництва, запустили сервіс «Малюшко».

«Завдяки цифровізації послуг Мінцифра розвиває економіку країни. Онлайн-сервіси заощаджують час громадян та бюджетні кошти. Створюємо комфортні умови для ведення бізнесу в Україні й підвищуємо цифрову грамотність населення».

Чим більше послуг та процесів будуть перенесені в онлайн-площину вже сьогодні – тим прозорішою ставатиме система.

Цього року Мінцифра впровадила кілька революційних онлайн-послуг:

Найшвидша реєстрація бізнесу. Зареєструвати ФОП можна за 15 хвилин, а ТОВ – за 20. Уже понад 200 тисяч українців скористалися послугою реєстрації ФОП.

Безкоштовні онлайн-консультації на Дія.Бізнес. На платформі доступні 50 різних консультацій щодо того, як розвивати власну справу.

Шеринг документів – можливість ділитися цифровими копіями документів із застосунку Дія.

А наступного року для того, щоб зробити ще більший стрибок у цифровій трансформації, важливо сфокусуватися на:

Покритті високошвидкісним мобільним та фіксованим інтернетом. Проєкт покриття інтернетом – це пріоритет держави. Для того, щоб були рівні права та можливості отримання державних послуг онлайн.

Розвитку реєстрів – потрібно збирати та працювати з якісними даними. Для того, щоб приймали якісні управлінські рішення.

Способах ідентифікації особи. Запускаємо унікальну технологію SmartID (*Михайло Федоров: Завдяки цифровізації послуг Мінцифра розвиває економіку країни // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-zavdyaki-tsifrovizatsii-poslug-mintsifra-rozvivae-ekonomiku-kraini>. – 2020. – 18.12).*)

17 грудня 2020 року Міністерство цифрової трансформації України представило інструмент підготовки до отримання Україною режиму внутрішнього ринку з ЄС у секторі телекомунікацій – оновлену Дорожню карту інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС.

Дорожня карта оновлена з урахуванням рекомендацій Європейської Комісії, революційних змін у праві ЄС та передбачає впровадження найновітніших цифрових норм і стандартів ЄС. Зокрема, впровадження 75 актів права ЄС (25 основних та 50 імплементаційних).

Відповідальними за виконання 141 заходу до 2023 року є 29 органів державної влади.

Виконання Дорожньої карти забезпечить:

- імплементацію Кодексу електронних комунікацій ЄС;
- трансформацію чинного регулятора у сфері телекомунікаційних послуг;
- впровадження еквівалентної з ЄС системи електронних довірчих послуг;
- вивільнення частот для запровадження 5G;
- розвиток та використання широкосмугового доступу до Інтернету;
- розвиток електронної торгівлі;
- запровадження єдиного європейського номера екстреного виклику 112;
- впровадження еквівалентної з ЄС системи кіберзахисту та кібербезпеки мережевих та інформаційних систем;
- залучення України до Індексу цифрової економіки та суспільства ЄС.

Реальні цифри економічних переваг від інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС були презентовані напередодні.

Гульсанна Мамедісва, Генеральний Директор директорату євроінтеграції Мінцифри:

«Створення Дорожньої карти – це багатофазовий та багатосторонній процес, тому лише спільними зусиллями всіх стейкхолдерів, включаючи наших європейських партнерів, це стало можливим».

Крім того, учасники засідання привітали прийняття парламентом Закону України «Про електронні комунікації», який дозволить здійснювати реформи

одночасно з країнами ЄС, а також підкреслили важливість здійснення законодавчих змін, які передбачені Дорожньою картою: схвалення законопроекту 4066 про незалежність телекомрегулятора та внесення змін до Закону «Про електронні довірчі послуги» (*Мінцифра представила оновлену Дорожню карту інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-predstavila-onovlenu-dorozhnyu-kartu-integratsii-do-edinogo-tsifrovogo-rinku-es>. – 2020. – 18.12).*

Мінцифра прагне забезпечити повсюдність та безперервність надання адміністративних послуг на всій території України.

Саме для цього ми ініціювали доповнення положеннями до законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності військово-цивільних адміністрацій», який сьогодні на другому читанні прийняла Верховна Рада України.

Людмила Рабчинська, заступниця Міністра цифрової трансформації:

«Зробити якісні адмінпослуги доступними для кожного українця – одна з пріоритетних цілей команди Мінцифри. У 2020 році Мережа ЦНАП зростає до 1269 точок доступу, що на 248 більше ніж у 2019 році. Завдяки цьому понад 1 мільйон жителів отримали доступ до адмінпослуг».

Відтепер військово-цивільні адміністрації отримали повноваження утворювати ЦНАП та укладати договори про співробітництво територіальних громад з метою підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей.

Завдяки цьому жителі територіальних громад отримують доступ до адміністративних послуг у військово-цивільних адміністраціях.

Дякуємо народному депутату України Олександру Корнієнку, Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, що підтримали наші пропозиції (*Парламент підтримав ініціативу Мінцифри щодо створення ЦНАП у військово-цивільних адміністраціях // <https://thedigital.gov.ua/news/parlament-pidtrimav-initsiativu-mintsifri-shchodostvorennya-tsnap-u-viyskovo-tsivilnikh-administratsiyakh>. – 2020. – 17.12).*

17 грудня – Європейський портал даних (EDP) опублікував шостий щорічний звіт Open Data Maturity Report 2020 щодо рівня розвитку сфери відкритих даних. Україна вперше брала участь у визначенні рейтингу й увійшла до переліку країн, що швидко розвиваються (Fast-trackers), разом із Болгарією, Грецією, Італією, Кіпром, Латвією, Литвою, Нідерландами, Німеччиною, Словенією, Фінляндією, Хорватією і Швецією. Набравши 2 180 балів із 2 600 можливих, Україна посіла 17 місце в рейтингу, продемонструвавши рівень зрілості сфери відкритих даних на рівні 84 %, при цьому середній показник зрілості сфери у Європі становить 78 %.

Відкриті дані – це інформація, яку має публікувати держава у відкритому для всіх громадян доступі та у машиночитному форматі. Бюджет громади, показники забруднення води, рух громадського транспорту, виплати лікарям, дороги, що внесені до переліку ремонтів, – ці та інші дані є у володінні держави і є корисними для громадян, а тому мають бути відкритими. В Україні сфера відкритих даних стрімко розвивається від 2015 року та підтримується міжнародними донорами, адже відкриті дані допомагають боротися з корупцією завдяки відкритості та прозорості інформації для всіх.

З метою покращення доступу до відкритих даних, підвищення їх якості, а також посилення їх впливу на національному, регіональному та місцевому рівнях від 2015 року Європейський портал даних (що є основною точкою входу до даних, які публікуються європейськими країнами) проводить щорічне дослідження Open Data Maturity Report, в якому оцінюється поточна ситуація розвитку сфери, прогрес країн щодо відкриття даних та надаються рекомендації щодо покращення ситуації.

Цього року, окрім країн Європейського Союзу і Європейської асоціації вільної торгівлі та Великої Британії, уперше в дослідженні взяли участь країни Східного партнерства, серед яких і Україна. Оцінювалася державна політика, функціонал національного порталу відкритих даних, якість наборів та вплив відкритих даних. За всіма показниками Україна продемонструвала вищі результати, ніж в середньому у Європі.

За що Україна отримала бали:

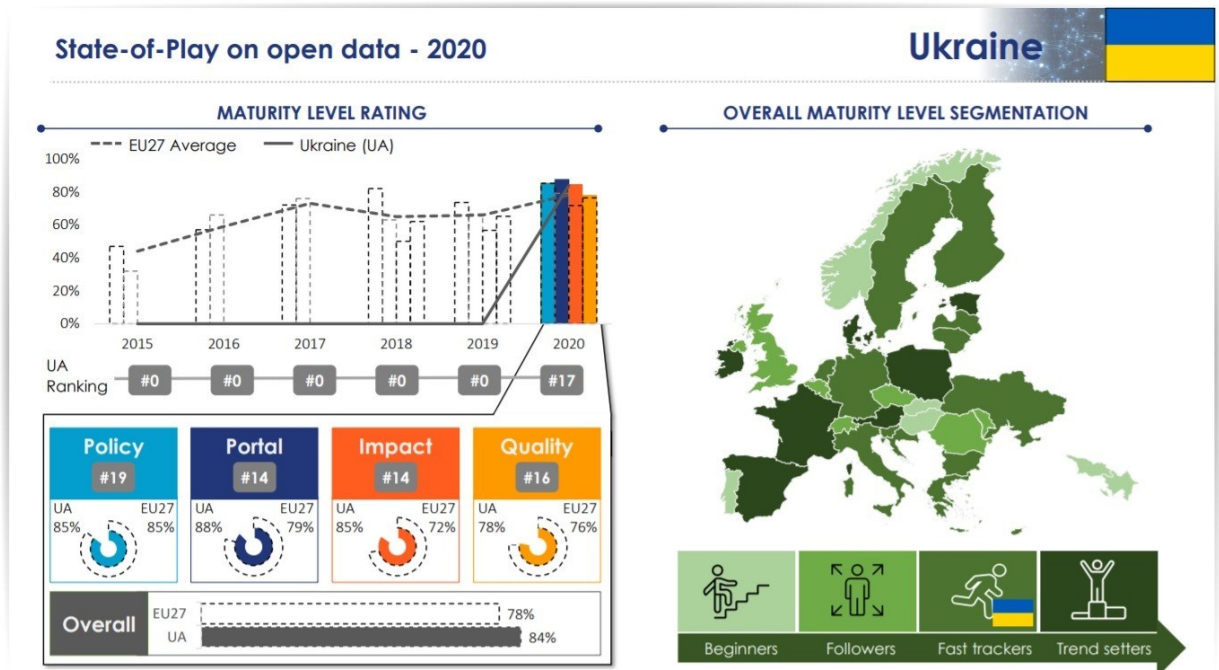
Державна політика (554 бали, або 85 %). Результат України відповідає країнам ЄС, де середній показник – 85 %. Аналізувалася відповідність законодавства міжнародним стандартам, державна стратегія щодо розвитку сфери відкритих даних на національному та місцевих рівнях, а також те, які ініціативи впроваджуються для розвитку навичок держслужбовців, що працюють із даними, та спільноти щодо використання цих даних.

Єдиний державний вебпортал відкритих даних (569 балів, або 88 %). Результат України – вищий за середній рівень країн ЄС у 79 %. Дослідники високо оцінили функціонал національного порталу <https://data.gov.ua/>, сталість його розвитку, частоту оновлень даних на порталі, а також рівень його використання. Нагадаємо, у 2020 році аудиторія порталу зросла у півтора рази і становить понад 1 млн користувачів.

Вплив відкритих даних у різних сферах – економічна, державне урядування, соціальна, екологічна (550 балів, або 85 %). І за цим показником результат України вищий за середній рівень країн ЄС із 72 %. Балів Україні додали проекти на основі даних, зокрема і переможці національного конкурсу Open Data Challenge, які активно розвивають свої рішення, а також проведення якісних досліджень щодо впливу відкритих даних, зокрема у будівельній сфері, будівництва та ремонту доріг, охорони здоров'я, які проводяться Міністерством цифрової трансформації та міжнародним

проєктом USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Якість даних, що публікуються на порталі, їх відповідність до міжнародного DCAT-AP стандарту (492 бали, або 78 %). І за цим критерієм Україна продемонструвала вищу оцінку, ніж середній рівень у країнах ЄС, який становить 76 %.

Підтримку органам державної влади у відкритті та публікації даних, стартапам та громадським організаціям у створенні та розвитку проєктів на основі відкритих даних, а також громадськості щодо підвищення рівня обізнаності у цій сфері надає міжнародний проєкт USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Ознайомитися зі звітом можна за лінком: <https://www.europeandataportal.eu/en/dashboard/2020> (Україна увійшла в європейський рейтинг відкритих даних *Open Data Maturity Report 2020* // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-uviyshla-v-evropeyskiy-reyting-vidkritikh-danikh-open-data-maturity-report-2020>. – 2020. – 17.12).

У держбюджеті на наступний рік на цифровізацію України виділили 1,8 млрд грн. Правда, кошти на проведення інтернету в села урізали. (Оновлено)

В ухваленому Верховною Радою держбюджеті-2021 на цифровізацію України виділили 1,79 млрд грн. Про це повідомляє пресслужба Міністерства цифрової трансформації.

У прийнятій версії держбюджету-2021 урізали фінансування на підключення до швидкісного фіксованого інтернету 6 тис. соціальних об'єктів в селах. Замість анонсованих на проєкт 850 млн грн виділили 500 млн. грн.

Ще 602 млн грн спрямують на Національну програму з інформатизації. В рамках цього проєкту будуть реалізовуватися ініціативи з цифрової трансформації в сферах охорони здоров'я та соціального захисту, освіти, містобудування, екології тощо.

Оновлено. 17 грудня в Мінцифри оновили дані про суму коштів на цифровізацію в госбюджеті-2021. Зокрема, була оновлена сума, яку виділять на електронне урядування – її зменшили до 317, 8 млн.

«У законопроєкті до першого читання на електронне урядування передбачалося 340 млн гривень. У зв'язку із набранням чинності Постанови КМУ щодо збільшення граничної чисельності працівників Міністерства з 1 січня 2020 року – з цих коштів додатково виділено 23 млн гривень на оплату праці працівників. Відтак, у поданому законопроєкті на другого читання на електронне урядування передбачено 317,8 млн гривень», – йдеться в повідомленні міністерства.

317, 8 млн грн (сума виправлена в зв'язку з виправленням в першоджерелі) планують витратити на розвиток мобільного застосування та порталу Дія, базових державних реєстрів. Зокрема, **в планах міністерства:**

- оцифрування 200 найпопулярніших держпослуг;
- створення єдиної реєстрової платформи і запуск повноцінного реєстру народонаселення, модернізація і наповнення державного реєстру прав, реєстру об'єктів нерухомості, реєстру адрес.
- в першій половині 2021 року Мінцифри планує запуск спеціального правового режиму ДіяCity;
- розвиток електронних довірчих послуг електронної ідентифікації;
- запуск нових курсів на освітньої платформі Дія.Цифрова освіта;
- розвиток електронного документообігу в органах і системи електронної взаємодії Трембіта;
- розкриття пріоритетних наборів даних, що мають потужний антикорупційний і економічний ефект.

На розширення мережі ЦНАП в бюджеті передбачено 231 млн гривень. Міністерство планує організувати доступні центри надання адмінпослуг в кожній територіальній громаді (*Люба Балашова Держбюджет-2021. На цифровізацію України виділили 1,8 млрд грн // <https://nv.ua/ukr/biz/tech/byudzhhet-2021-na-cifrovizaciyu-vidilili-1-8-mlrd-grn-novini-ukrajini-50130627.html>. – 2020. – 16.12).*

Мінцифра та Нацагентство кваліфікацій уклали Меморандум про співробітництво. Метою Меморандуму є консолідація зусиль, спрямованих на підвищення рівня цифрових компетентностей громадян України задля прискорення процесів цифрової трансформації в країні.

Заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції Валерія Іонан і голова Нацагентства кваліфікацій Юрій

Баланюк наголосили на важливості формування та розвитку цифрових компетентностей громадян та працівників основних професійних груп різних галузей економіки та суспільства України, як умови формування якісного людського капіталу.

Меморандум передбачає:

- сприяння запровадженню технологій цифрових трансформацій у сфері кваліфікацій в цілому та у діяльності Агентства зокрема;
- забезпечення взаємодії, координації та підвищення ефективності діяльності зацікавлених сторін у сфері кваліфікацій;
- координація зусиль із розроблення професійних стандартів;
- участь у розробленні стандартів освіти;
- спільна участь у розробленні критеріїв цифрових професійних компетентностей та опису їх дескрипторів;
- сприяння вирішенню питань підготовки та перепідготовки кадрів з метою підвищення їх цифрової грамотності (*Мінцифра та Нацаргентство кваліфікацій розроблятимуть критерії цифрових компетентностей // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-natsagentstvo-kvalifikatsiy-rozroblyatimut-kriterii-tsifrovikh-kompetentnostey>. – 2020. – 16.12).*

Механізми функціонування Національної телекомунікаційної мережі та перелік її послуг буде визначати Держспецзв'язку.

Кабінет міністрів України на засіданні 16 грудня затвердив порядок функціонування Національної телекоммережі (НТС), повідомляє пресслужба Міністерства цифрової трансформації.

Відповідна постанова Кабміну створює правові основи функціонування НТС, використовуючи які держоргани будуть забезпечені якісним доступом до держресурсів, захищеному центру обробки даних, відомчої спеціального зв'язку, міжвідомчого електронному документообігу і т. П.

«Завдяки оптимізації роботи системи держуправління ми будемо економити державні кошти. Також нові стандарти забезпечать кращий захист державних інформаційних ресурсів і прозорість їх роботи», – зазначив **глава Мінцифри Михайло Федоров**.

Відзначається, що ініціатива створення НТС належить міністерству і Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України. Держспецзв'язку ж визначатиме механізми функціонування Національної телекомунікаційної мережі і перелік її послуг.

У структуру НТС входять транспортна і мультисервісна платформи, а також центр управління мережею. Транспортна платформа своєю чергою ділиться на оптичний, супутниковий і радіосегменти. Мультисервісна платформа призначена для забезпечення користувачів мультимедійними послугами, послугами спецзв'язку і кіберзахисту.

Користувачами НТС визначені спецкористувачі, користувачі бюджетної сфери (держоргани, держустанови і держкомпанії-власники об'єктів

критичної інфраструктури), оператори Національної системи конфіденційного зв'язку та власники об'єктів критичної інфраструктури. Адміністратором НТС визначена ДССЗІ. Матеріально-технічне і фінансове забезпечення функціонування та розвитку НТС забезпечується з коштів держбюджету, виділених Держспецзв'язку та коштів, отриманих технічними адміністраторами від надання послуг НТС (*Люба Балашова Кабмін затвердив порядок функціонування Національної телекоммережі // <https://nv.ua/ukr/biz/tech/nacionalna-telekommerezha-kabmin-zatverdiv-poryadok-funkcionuvannya-novini-ukrajini-50130739.html>. – 2020. – 16.12).*

В Україні вперше дослідили, як відкриття державних даних у медичній сфері впливає на пацієнтів, бізнес та медичну реформу.

Міністерство цифрової трансформації у рамках проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» презентувало результати якісного дослідження щодо впливу відкритих даних Міністерства охорони здоров'я та Національної служби здоров'я України на суспільство.

У звіті проаналізовано стан доступу до державних даних медичної сфери. Так, Національна служба здоров'я України є одним із лідерів у оприлюдненні даних. З вересня 2019 року на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних опубліковано 8 наборів даних. НСЗУ також використовує дашборди. Серед них такі, що показують, скільки бюджетних коштів виплачено медичним закладам та аптекам будь-якого регіону та за які послуги, дані щодо лікарень, кількість підписаних декларацій зі спеціалістами, інформацію щодо COVID-19 тощо.

На основі відкритих даних створюються сервіси, що допомагають пацієнтам та бізнесу вирішувати проблемні питання медичної сфери.

Економія та безпека під час купівлі ліків чи безоплатне їх отримання: сервіс «Ліки Контроль» дає змогу знаходити дешевші аналоги та убезпечити себе від підробок. За допомогою сервісу «Є ліки» можна перевірити наявність у лікарні препаратів, придбаних державним коштом, і не купувати їх у разі призначення. Дашборд про аптеки-учасниці програми «Доступні ліки» допомагає знайти найближчу аптеку, де можна отримати ліки безоплатно за програмою реімбурсації.

Вибір лікаря і підписання декларацій: дашборд «Електронна карта місць надання первинної медичної допомоги» та проєкт «Відкрита медреформа» дають змогу перевірити завантаженість лікарів та з'ясувати, хто з них ще підписує декларації з пацієнтами.

Комунікація з медзакладами. Завдяки місцевому порталу «MedKontrol» та чат-боту «Марта» у Маріуполі можна швидко записатися на прийом до лікаря, дистанційно отримати інформацію про захворювання, діагностику та ліки.

Розвиток бізнесу власників аптечних закладів. Дашборд про аптеки-учасниці програми «Доступні ліки» допоможе визначити, у яких місцевостях

бракує аптек, та ухвалити рішення щодо доцільності приєднання до державної програми «Доступні ліки».

Крім цього, відкриті дані сприяють прозорості та підзвітності органів влади та медичних закладів. НСЗУ звітує про витрачені кошти на медичні послуги та закуплені препарати, що допомагає знижувати рівень корупції. Також журналісти-розслідувачі готують матеріали, що впливають на ухвалення рішень органами влади на користь суспільства, а також розповідають про хід медичної реформи.

«Вплив відкритих даних Національної служби здоров'я України та Міністерства охорони здоров'я України» є третім звітом із серії якісних антикорупційних досліджень, в яких аналізують вплив відкриття даних на галузі економіки України. Раніше було презентовано дослідження про відкриті дані у будівельній сфері та відкриті дані щодо будівництва та ремонту доріг (*Відкриті дані у медичній сфері дозволяють українцям економити кошти та отримувати більш якісні послуги // <https://thedigital.gov.ua/news/vidkriti-dani-u-medichniy-sferi-dozvolyayut-ukraintsyam-ekonomiti-koshti-ta-otrimuvati-bilsh-yakisni-poslugi>. – 2020. – 15.12).*

До переведення усіх послуг в онлайн ЦНАП залишається ключовою точкою доступу громадян до адміністративних послуг.

«Команда Мінцифри працює над тим, щоб якість послуг у ЦНАП перевищила очікування відвідувачів. Саме для цього ми розвиваємо мережу ЦНАП, запроваджуємо навчання адміністраторів та онлайн-моніторинг якості адмінпослуг», – повідомила Людмила Рабчинська, заступниця Міністра цифрової трансформації, на онлайн-конференції «Досягнення та виклики у сфері адміністративних послуг 2020-2021», організованої Програмою ЄС «U-LEAD з Європою».

Людмила Рабчинська презентувала досягнення Міністерства цифрової трансформації у сфері адмінпослуг.

За 2020 рік команда Мінцифри:

Об'єднала послуги за життєвими подіями.

Мешканці 690 населених пунктів вже отримали доступ до послуги «Малятко», яку надають 3500 адміністраторів у понад 1100 центрах. «Малятко» – перша комплексна послуга за життєвою подією. Батьки новонароджених дітей за однією заявою можуть отримати одночасно до 9 державних послуг від різних органів влади. Більше 37 тисяч родин скористалися послугою. Задоволеність сервісом складає 92 %, а останні 9 тижнів – 100 %.

Запущено послугу ID-14 у ЦНАП. Це 740 центрів, 2906 станцій та 3408 адміністраторів.

ID-14 – комплексна послуга 2 в 1 для підлітків, що передбачає одночасне оформлення першого паспорта та номера платника податків. Задоволеність послугою складає 87 %.

Запустила систему онлайн-моніторингу та оцінки якості послуг.

Отримано 305 згод на участь у моніторингу від органів, що утворюють ЦНАП, та підключено 182 ЦНАП до системи. Це дозволить проаналізувати якість надання адміністративних послуг, визначити проблемні питання та вирішити їх.

Запровадила системне навчання та підвищення кваліфікації адміністраторів ЦНАП.

Організовано та проведено 37 навчальних вебінарів, що набрали понад 57 тисяч переглядів.

Залучено понад 3 тисячі підписників на щотижневую розсилку з корисними матеріалами.

Спільно з Програмою ООН із відновлення та розбудови миру запущено 2 онлайн-курси. 1308 працівників зареєструвалися, а 765 – успішно пройшли курси та отримали сертифікати.

Запущено навчання майбутніх адміністраторів планової мережі ЦНАП. 333 людей проходять навчання.

Створила «Гід з державних послуг».

Портал містить інформацію про більше ніж 1500 адмінпослуг, а 965 користувачів відвідують Гід щодня. Послуги описані простою і людською мовою, розподілені за 17 категоріями сфер діяльності та впорядковані за 36 життєвими подіями.

За сприяння Мінцифри адмінпослуги стали територіально доступнішими для 1 157 000 жителів

Мережа ЦНАП зростає до 1269 точок доступу, що на 248 більше ніж у 2019 році. Завдяки цьому понад 1 мільйон жителів отримали доступ до адмінпослуг.

Кількість працівників ЦНАП зростає до близько 10 000 людей. За 3 квартали 2020 року 2629 нових працівників почали надавати адмінпослуги.

Крім цього, за участі Мінцифри:

Ухвалено 3 законопроекти щодо: оптимізації мережі ЦНАП, впорядкування діяльності ОМС і РДА, запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби:

[ЗУ № 943-ІХ від 03.11.2020](#) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі».

[ЗУ № 1009-ІХ від 17.11.2020](#) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій».

[ЗУ № 530-ІХ від 10.12.2020](#) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)».

Прийнято 28 актів КМУ. Завдяки цьому вдалося інтегрувати у ЦНАП 37 адміністративних послуг соціального характеру, сервіс «Малюток», послугу із захисту прав внутрішньо переміщених осіб, надання спеціального статусу, реєстрацію прав та надання дозволу. Також це дозволить забезпечити фінансову підтримку місцевих бюджетів у розбудові мережі ЦНАП та запровадити сервісний підхід до надання соціальних послуг у ЦНАП.

[Постанова КМУ № 1035 від 28.10.2020](#) «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

[Розпорядження КМУ № 1353-р від 28.10.2020](#) «Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери».

[Постанова КМУ № 1003 від 28.10.2020](#) «Про внесення змін до Порядку виготовлення і видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї».

[Постанова КМУ № 767 від 2.09. 2020](#) «Питання виплати грошової компенсації постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації».

[Постанова КМУ № 783 від 26.08.2020](#) «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України».

[Розпорядження КМУ № 1057-р від 26.08.2020](#) «Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей».

[Постанова КМУ № 695 від 5.08.2020](#) «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки».

[Постанова КМУ № 948 від 9.10.2020](#) «Про затвердження Порядку проведення інвентаризації документації із землеустрою, внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України».

[Постанова КМУ № 455 від 3.06. 2020](#) «Деякі питання реалізації пілотного проекту із запровадження принципу екстериторіальності в державній реєстрації земельних ділянок».

[Постанова КМУ № 441 від 3.06.2020](#) «Про внесення змін у додатки до постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268».

[Постанова КМУ № 587 від 1.06.2020](#) «Про організацію надання соціальних послуг».

[Постанова КМУ № 897 від 30.09.2020](#) «Про внесення змін до Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»».

[Постанова КМУ № 859 від 23.09.2020](#) «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі».

[Постанова КМУ № 863 від 23.09.2020](#) «Про внесення зміни до пункту 4 Положення про Міністерство цифрової трансформації України».

[Постанова КМУ № 910 від 16.09.2020](#) «Про внесення змін до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи».

[Постанова КМУ № 776 від 2.09.2020](#) «Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 р. № 682».

[Постанова КМУ № 744 від 29.07.2020](#) «Деякі питання реалізації пілотного проекту з монетизації одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»».

[Постанова КМУ № 632 від 22.07.2020](#) «Деякі питання виплати державної соціальної допомоги».

[Розпорядження КМУ № 881-р від 15.07.2020](#) «Про внесення зміни у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523».

[Постанова КМУ № 617 від 8.07. 2020](#) »Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України».

[Постанова КМУ № 399 від 13.05. 2020](#) «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у сфері державної реєстрації».

[Постанова КМУ № 174 від 3.03.2020](#) «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі посвідчення особи моряка».

[Постанова КМУ № 198 від 26.02.2020](#) «Про затвердження Порядку подання декларації про провадження господарської діяльності у сфері космічної діяльності».

[Постанова КМУ № 197 від 26.02.2020](#) «Про затвердження Порядку видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволів на провадження окремих видів космічної діяльності».

[Постанова КМУ № 242 від 20.03.2020](#) «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211».

[Розпорядження КМУ № 603 від 15.07.2020](#) «Про внесення змін до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 р. № 174».

[Постанова КМУ № 701 від 22.07.2020](#) «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 207 і від 10 липня 2019 р. № 691».

[Постанова КМУ № 1180 від 25.11.2020](#) «Деякі питання надання при народженні дитини одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка»» (*Досягнення Мінцифри у сфері адміністративних послуг // <https://thedigital.gov.ua/news/dosyagnennya-mintsifri-u-sferi-administrativnih-poslug>. – 2020. – 15.12).*

11 грудня 2020 року Міністерство цифрової трансформації України спільно з Міністерством освіти та науки України та Українським інститутом розвитку освіти запустили платформу для дистанційного та змішаного навчання «Всеукраїнська школа онлайн».

Цифровізація дає рівні можливості для всіх учнів і вчителів, незалежно від місця проживання – в селі, маленькому місті чи мегаполісі. Онлайн-платформа дозволить учасникам навчального процесу отримати належну підтримку не тільки протягом другої хвили карантину, але й надалі на постійній основі.

E-SCHOOL.net.ua – це сучасний онлайн-ресурс для змішаного та дистанційного навчання учнів 5-11 класів із матеріалами, що пройшли експертизу та відповідають державним освітнім стандартам. Всеукраїнська школа онлайн забезпечує учнів відеопоясненнями, конспектом, тестами та можливістю відслідковувати свій навчальний прогрес. А вчителів – необхідними методичними рекомендаціями та прикладами застосування сучасних освітніх технологій.

«Сьогодні ви бачите першу версію платформи. Вже на початку 2021 року ми плануємо презентувати функціонал «Кабінету вчителя», де він або вона зможе відслідковувати прогрес своїх учнів і модифікувати курси спеціально для них або навіть створювати власні. Також ми вже працюємо над розробкою мобільних застосунків, щоб онлайн-навчання для дітей стало ще зручнішим та доступнішим. Ми знаємо, наскільки важлива в часи розвитку дистанційного та змішаного навчання цифрова грамотність. Тож маю сказати, що ВШО є частиною глобальної ініціативи з цифрової грамотності – «Дія.Цифрова освіта», яку Мінцифри разом із партнерами запустили цього року», – заявила **заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції Валерія Іонан**.

«В умовах стрімкого поширення пандемії насамперед важливо забезпечити захист здоров'я та життя кожного учасника освітнього процесу. Водночас ми розуміємо, що процес навчання не повинен зупинятися. Саме тому, аби всі учасники освітнього процесу отримали належну підтримку передусім у разі впровадження дистанційного навчання, ми запустили «Всеукраїнську школу онлайн». Та актуальність створення національної освітньої платформи зумовлена не тільки викликами, пов'язаними з поширенням COVID-19, а й стратегічною необхідністю забезпечення сталості та якості навчального процесу та рівного доступу до знань для всіх учнів України незалежно від їх місця проживання та наявних ресурсів», – зазначив **т.в.о. Міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет**.

Наразі контент платформи розрахований на два тижні навчання відповідно до календарного плану, та щотижня він буде доповнюватися. Функціонал платформи буде постійно вдосконалюватися та розширюватися.

Вадим Карандій, директор Українського інституту розвитку освіти (UIPO), наголосив:

«Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій для розширення можливостей педагогів і формування в учнів важливих технологічних компетентностей є однією зі складових формули «Нової української школи». Зважаючи на це, платформа «Всеукраїнська школа онлайн» є надзвичайно цінним освітнім продуктом. Український інститут

розвитку освіти (УІРО) доклав максимальних зусиль, щоб весь розміщений на платформі контент був якісним, відповідав державним освітнім стандартам і, звичайно, був цікавим для учнів. Це стало можливим завдяки залученню великої команди фахівців, які здійснювали експертизу матеріалів на всіх етапах реалізації проєкту».

Платформа «Всеукраїнська школа онлайн» покликана стати незамінним інструментом і при звичайному режимі навчання. Діти зможуть користуватися платформою не тільки під час карантину, а й для ознайомлення з темою, яку пропустили в школі через хворобу або з інших причин.

Важливо, що платформа надає доступ до навчального контенту українською мовою для дітей та вчителів, які проживають на тимчасово окупованих територіях України. А також для дітей, які з різних причин перебувають за кордоном та хочуть навчатися за українською державною програмою.

Досвід країн-лідерів у діджиталізації освіти, як то Естонія або Китай, свідчить, що наявність таких національних онлайн-платформ дає можливість не тільки долати обмеження в навчальному процесі під час пандемії, а і є обов'язковою частиною освітнього простору, що допомагає дітям та вчителям у навчанні та викладанні, а також підвищує рівень здобутих знань.

Для створення онлайн-платформи ініціатори проєкту звернулися до ГС «Освіторія», яка вже має необхідний досвід та експертизу, адже з 2013 року втілює масштабні інноваційні освітні проєкти. Саме «Освіторія» на запит МОН у 2018 році підготувала тренерів Нової української школи (НУШ) для перенавчання 22 тисяч вчителів початкової школи, а навесні 2020 року на волонтерських засадах допомагала у створенні телеуроків для дистанційного навчання школярів.

«Місія «Освіторії» як неприбуткової громадської спілки – розвивати освіту в Україні. І саме зараз діти, вчителі та батьки потребують найбільшої підтримки. Як розробники платформи ВШО, ми спирались на свій досвід створення інноваційних освітніх проєктів та найкращі міжнародні практики дистанційного навчання. І в результаті створили ефективний інструмент для впровадження сучасних підходів та технологій для всіх учнів та вчителів України», – зазначила **Зоя Литвин, голова ГС «Освіторія»**.

Проєкт «Всеукраїнська школа онлайн» підтримав Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Щоб покращити доступність навчального контенту для широкого загалу користувачів, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами, ЮНІСЕФ долучився до навчань для авторів уроків та забезпечив експертний супровід із питань інклюзивності. Дитячий фонд ООН разом із партнерами з громадського та приватного секторів працює над створенням додаткових інструментів покращення доступності уроків, зокрема перекладу на українську жестову мову та створення доріжок звукоопису.

Всеукраїнську школу онлайн підтримали також 3 мобільні оператори – Київстар, Vodafone та lifecell. Вони забезпечать безлімітний нетарифований

доступ до сайту платформи та її мобільного застосунку для всіх абонентів (перегляд навчальних відеоматеріалів на каналі YouTube тарифікується згідно з умовами тарифного плану абонента).

За сприяння міжнародного фонду «Відродження» незабаром буде створено мобільний застосунок ВШО та розширено функціонал платформи, що дозволить вчителям адаптувати навчальні матеріали відповідно до індивідуальних потреб учнів.

Платформа створена за підтримки Швейцарії в межах Швейцарсько-українського проєкту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», який впроваджується Консорціумом ГО DOCCU та Цюрихського педагогічного університету (PH Zurich).

Фінансування проєкту здійснюється в межах видатків, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (*Мінцифра та Міносвіти запустили платформу «Всеукраїнська школа онлайн» // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-minosviti-zapustili-platformu-vseukrainska-shkola-onlayn>. – 2020. – 11.12).*

«Мінцифра постійно підтверджує захищеність сервісів», – Михайло Федоров розповів про челендж для етичних хакерів – «зламати» Дію

Захист даних – пріоритет Мінцифри. Дія – найбільш безпечний продукт, який створювався за останні роки в Україні. Громадяни мають бути впевнені в захищеності своїх персональних даних та довіряти сервісам. Для цього Мінцифра постійно підтверджує захищеність застосунку. Про це розповів **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров** під час ефіру в програмі «Сніданок з 1+1».

Зокрема, Мінцифра 8 грудня розпочала процес багбаунті мобільного застосунку Дія. Призовий фонд – 1 мільйон гривень, який сформований за підтримки проєкту USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури в Україні». Це челендж для етичних хакерів з усього світу на платформі Bugcrowd – «зламати» копію застосунку і знайти уразливості в Дії 2.0.

«Ми запустили процес багбаунті. Для цього ми розгортаємо тестову копію застосунку, де немає жодних даних українців. Хто знайде будь-яку вразливість – ми виплачуємо винагороду. Вже два дні йде процес багбаунті, і поки що жодної проблеми не знайдено. Bugcrowd – це світова платформа, на якій ми тестуємо застосунок. Наприклад, на цій платформі тестували свої продукти Netflix, Tesla, MasterCard».

Тестування триває з 8 до 15 грудня. Етичні хакери матимуть доступ до фактично копії продуктового середовища. Важливо, що це не загрожує безпеці застосунку, а також дозволить максимально уникнути можливості витоку вразливостей.

Як зазначив під час ефіру Михайло Федоров, система етичного білого хакінгу побудована в такий спосіб, щоб неможливо вкрасти будь-які дані. Етичні хакери високо цінують свою репутацію і публічні професійні

рейтинги. А ті, хто займається незаконним хакерством, завжди уникають будь-якої публічності.

Також Михайло Федоров зауважив, що мобільний застосунок Дія не зберігає персональні дані громадян, а відображає лише те, що є про людину у реєстрах. При цьому команда розробників застосунку отримала атестат відповідності Комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) на Дію 2.0.

«Це надзвичайно важливий крок, адже він означає, що Дія безпечна. Також ми успішно пройшли два пентести за підтримки проєкту USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури в Україні» та Академії електронного урядування Естонії» (*Михайло Федоров: Дія – один із найбезпечніших IT-продуктів, який створювався в Україні // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhailo-fedorov-diya-naybezpechnishiy-it-produkt-yakiy-stvoryuvavsya-v-ukraini>. – 2020. – 10.12).*

Уряд Швеції та Програма розвитку ООН (ПРООН) надають фінансування на підтримку електронних та інклюзивних сервісів для вразливих груп населення України.

Трирічний проєкт «Електронні, інклюзивні, доступні: підтримка цифровізації державних послуг в Україні» (Підтримка DfA) із загальним бюджетом 128 млн грн (приблизно 4,5 млн доларів США) допоможе Мінцифрі реалізувати спільні цілі та ініціативи у цифровому форматі. Проєкт спрямований на покращення якості доступу громадян до електронних адміністративно-соціальних послуг. Цей проєкт запущений Мінцифрою та Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні за підтримки посольства Швеції.

Віцепрем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров зазначив, що команда Мінцифри вже рік працює над тим, щоб зробити Україну найзручнішою державою у світі.

«Наша мета – створити доступні та швидкі онлайн-сервіси для кожного українця, незалежно від його цифрових можливостей. З підтримкою партнерів ми плануємо здійснити цілий комплекс адміністративних реформ, які знищать корупцію. Готуємо інклюзивні та зручні послуги, які полегшать життя усім вразливим групам населення: пенсіонерам, особам з інвалідністю та іншим».

Над чим будемо працювати:

- комплексні послуги для громадян, які належать до вразливих груп населення;
- розробка програмного забезпечення для послуг та супутнє обладнання;
- створення стійкої інфраструктури та доступ до інформаційно-комунікаційних технологій;
- підвищення рівня цифрової грамотності та кібергігієни, програми з цифрової освіти;

- комунікаційні кампанії про електронні послуги та створення служб підтримки користувачів сервісів;
- система підвищення кваліфікації та нормативною базою;
- навчальні та тренінгові програми в державних органах влади, ЦНАП тощо;
- співпраця з офісом Уповноваженого з прав людини.

Посол Швеції в Україні Тобіас Тіберг зауважив, що кілька останніх років Україна здійснила значний поступ у цифровізації держави та її функцій. «Цей проект спиратиметься на ці досягнення, розширюючи спектр державних послуг та охоплення такими послугами, надаючи більшій кількості людей доступ до зручних електронних адміністративних послуг в Україні, які можна отримати швидко», – сказав Тобіас Тіберг.

Програма підтримки допоможе подолати цифровий розрив між поколіннями та між групами українців, які належать до різних соціальних верств. Спільно з партнерами ми пропрацюємо **нові цифрові рішення для:**

- старших людей та пенсіонерів;
- осіб з інвалідністю;
- осіб, що живуть за межею бідності;
- осіб, що проживають у сільській місцевості;
- молоді, що проживає на територіях, уражених конфліктом;
- етнічних меншин (особливо ромське населення) та ВПО;
- ветеранів та ветеранок, які повертаються до цивільного життя.

Належні цифрові рішення для перерахованих цільових груп, швидше за все, відрізнятимуться від моделей для користувачів, що проживають у більших містах і мають середній або вище середнього рівень доходів та цілодобовий доступ до якісного інтернету.

Завданням проекту є пошук відповідних ефективних рішень, їх розробка та апробація з різними групами користувачів для досягнення максимального комфорту користувачів та ефективності онлайн або мобільних рішень.

Постійна представниця ПРООН в Україні Дафіна Герчева зауважила, що перехід у цифровий вимір створює рівні можливості, але іноді може поглибити нерівність та розрив у можливостях різних груп населення – зокрема, людей старшого віку, мешканців сільської місцевості, позбавлених якісних телекомунікаційних послуг, а також людей, що живуть у злиднях. «Проект передбачає інклюзивний підхід та врахування гендерних аспектів при розробці послуг, щоб Україна, переводячи державні послуги в електронний формат, не залишила нікого без уваги», – сказала Дафіна Герчева.

Проект «Підтримка DІА» базується на багаторічному досвіді роботи ПРООН в Україні за двома напрямками: реформа адміністративних послуг та переформатування й цифровізація державного управління (*Україна отримає 128 млн грн на цифровізацію послуг, яку забезпечить Мінцифра //*

<https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-otrimae-128-mln-grn-na-tsifrovizatsiyu-poslug-yaku-zabezpechit-mintsifra>. – 2020. – 03.12).

Кабінет міністрів схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні. У Мінцифри є 3 місяці, щоб, спільно з іншими стейкхолдерами, розробити і затвердити план заходів щодо її реалізації.

Про це повідомляє пресслужба Міністерства цифрової трансформації України, яке є ініціатором створення Концепції.

Документ визначає мету, принципи та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні як одного з пріоритетних напрямів науково-технічних досліджень. Реалізація Концепції передбачена на період до 2030 року.

У Мінцифри сподіваються, що технології ШІ сприятимуть трансформації економіки, ринку праці, державних інститутів і суспільства в цілому, а їх застосування дозволить зменшити обсяги витрат і підвищити ефективність виробництва, якість товарів і послуг.

Документ визначає такі ключові напрямки реалізації Концепції:

– заняття Україною значного сегмента світового ринку технологій ШІ і провідних позицій у світових рейтингах;

– створення умов для участі в діяльності міжнародних організацій і реалізації ініціатив щодо формування стратегій розвитку, регулювання та стандартизації штучного інтелекту;

– впровадження технологій ШІ у сферах освіти, економіки, публічного адміністрування, кібербезпеки, оборони та інших;

– захист інформаційного простору, посилення кібербезпеки, підвищення рівня фахівців для сфери ШІ.

Серед іншого, Концепція передбачає створення спеціалізованих навчальних програм штучного інтелекту в рамках галузі «Інформаційні технології»; залучення міжнародних грантів для фінансування досліджень у сфері ШІ і часткову компенсацію вченим витрат на участь у профільних міжнародних конференціях високого рівня; впровадження державного замовлення на системи ШІ, ІТ-фахівців і дослідників; стимулювання підприємництва у сфері ШІ (доступ до інвестицій, організація бізнес-заходів за кордоном); розробку інноваційних систем кібербезпеки на основі ШІ і вивчення питання ліцензування іноземних ШІ-розробок у сфері кібербезпеки; використання технології штучного інтелекту в побудові безпечного інформаційного простору, а також в оборонних системах командування і управління, картографії, автономної навігації, розвідки тощо; винесення рішень в «справах невисокої складності» на підставі аналізу із застосуванням ШІ (**Володимир Кондрашов Тенер потрібен план. Кабмін схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні // <https://nv.ua/ukr/biz/tech/v-ukrajini-zatverdili-konceptsiyu-rozvitku-shtuchnogo-intelektu-novini-50127774.html>**. – 2020. – 02.12).

Регіональні ініціативи

Полтавщина є однією з перших областей в Україні, де створили відділ цифрової трансформації.

У 2020 році в області підписали Меморандум про співпрацю з ПрАТ «ВФ Україна» та налагодили співпрацю з ПрАТ «Київстар». Розробили проєкт регіональної програми інформатизації «Цифрова Полтавщина» на 2021-2023 роки.

Про це повідомив **заступник голови Полтавської ОДА з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) Богдан Бабіч** на своїй сторінці у фейсбук, розповідаючи про підсумки 2020 року.

«Працюємо над створенням реєстру соціально-економічного розвитку області. Він оптимізує процес збору і використання інформації Департаментом економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій ОДА. А електронна база даних дасть можливість отримати точні результати, без плутанини та людського фактору завдяки автоматичному введенню даних».

Також в області планують створити комплексну інформаційну систему на зразок естонської системи електронного урядування.

«Першими кроками мають бути впровадження місцевих реєстрів громад та інформаційної системи для ЦНАП. Далі – розробка інформаційної системи, яка допоможе органам місцевого самоврядування в ефективному управлінні територією, веденні містобудівного кадастру та геоінформаційних реєстрів» *(На Полтавщині працюють над створенням реєстру соціально-економічного розвитку області // <https://np.pl.ua/2020/12/na-poltavshchyni-pratsiuiut-nad-stvorenniam-reiestru-sotsial-no-ekonomichnoho-rozvytku-oblasti>. – 2020. – 31.12).*

11 грудня Центр розвитку інновацій спільно з Міністерством цифрової трансформації та широким колом партнерів презентував результати Третього Індексу місцевої е-демократії.

Серед міст-лідерів:

Тернопіль – 75,3 %

Київ – 73,4 %

Хмельницький – 72,5 %

Найбільший прогрес у порівнянні з минулим роком:

Тернопіль +28,6 %

Хмельницький +20 %

Миколаїв +16,9 %

Кам'янське + 16,1 %

Слов'янськ + 15,4 %

Презентації результатів:

Індексу місцевої е-демократії 3.0 – <https://bit.ly/3mdqqwe>

Індексу е-участі ООН та статистика е-демократії в Україні – <https://bit.ly/3nbxI58>

Відеозапис публічного обговорення – <https://youtu.be/o3cYDK74aXI>

До збору інформації долучилися: Міністерство цифрової трансформації, Асоціація міст України, Реанімаційний Паке́т Реформ – РПР, Інститут Політичної Освіти – ІПО, Програма EGAP, SocialBoost, PAUCI Foundation, Агенція міських ініціатив / АМІ, Асоціація учасницького розвитку громад, Коаліція ГО Рада Реформ Хмельниччини – РРХ, Коаліція ГО Запорізька Рада Реформ, Коаліція ГО «Тернопільський центр реформ», Коаліція «Рада Експертів», Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу (Луцьк), ГО Взаємодія Плюс, #AcceleratorLab UNDP Ukraine / ПРООН в Україні, Київська міська рада, Корпус миру США в Україні, Наше місто – рідний дім, Transparent cities/Прозорі міста, Сумська міська рада, Миколаївська міська рада, Громадська організація «Інститут волонтерства та громадської співпраці», ГО «Агенція локальних ініціатив» м. Харків, Громадська організація «Регіональне об'єднання молоді», ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», ГО «Асоціація демократичного розвитку», Інститут розвитку демократії та регіональних ініціатив (Вінниця), ГО «Об'єднання відповідальних громадян», ОСНи Ірпня, Південноукраїнське представництво Міжнародного Фонду «Відродження», КУ «Агенція розвитку Широківської громади», Вінницька міська рада (список партнерів оновлюється) (*Третій Індекс місцевої е-демократії // <https://rpr.org.ua/news/tretiy-indeks-mistsevoi-e-demokratii>. – 2020. – 17.12).*

На виконання Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки першими кроками мають бути впровадження місцевих реєстрів громад та інформаційної системи для ЦНАП. Далі – розробка інформаційної системи, яка допоможе органам місцевого самоврядування в ефективному управлінні територією, веденні містобудівного кадастру та геоінформаційних реєстрів.

Про це повідомили у **Полтавській ОДА.**

«Система буде на хмарній платформі та взаємодіяти з державними реєстрами. До проєкту програми інформатизації області будуть включені заходи для забезпечення такою системою органів місцевого самоврядування. Тому органи місцевого самоврядування, які бажають впровадити інформаційну систему для ЦНАП та реєстрів громад, просимо подавати заявки в ОДА», – розповів заступник голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) облдержадміністрації **Богдан Бабіч** під час онлайн-конференції з ОМС.

Він наголосив, що нині відбувається перехід Центрів надання адміністративних послуг із райдержадміністрацій в органи місцевого

самоврядування. Із цього питання органам місцевого самоврядування потрібно працювати з проектом U-LEAD з Європою.

«Важливо, щоб у ЦНАПах не було черг. Вирішити це можна завдяки спеціалізованим адаптованим під їх потреби системам попереднього запису на прийом. І прийом потрібно здійснювати з точністю до хвилини. Це не повинна бути жива черга людей із талончиками з порядковими номерами».

Пріоритетними напрямками роботи є переведення публічних послуг в електронну форму, впровадження системи електронного прийому документів та електронна взаємодія реєстрів органів місцевого самоврядування та державних реєстрів.

«Цифрова трансформація – це коли на заміну 9 послуг приходить одна. Наприклад, «єМалятко» – комплексна послуга для батьків новонароджених дітей. За однією заявою можна отримати одночасно 9 державних послуг від різних органів влади. Цифрова трансформація – це коли не треба стояти в черзі в ЦНАПі, можна замовити довідку за допомогою смартфона й через 15 хвилин її отримати. Наша мета – перевести всі послуги в онлайн» *(На Полтавщині планують створити комплексну інформаційну систему на зразок естонської системи електронного урядування // <https://np.pl.ua/2020/12/na-poltavshchyni-planuiut-stvoryty-kompleksnu-informatsiynu-systemu-na-zrazok-estons-koi-systemy-elektronnoho-uriaduvannia>. – 2020. – 10.12).*

Експертний погляд

Александр Вернигора, директор компании «Integracy Deals», глава подкомитета СУП по вопросам электронного документооборота и электронных доверительных услуг:

Что стоит на пути внедрения электронных ТТН в Украине. История развития и положение дел.

В январе этого года Министерство цифровой трансформации Украины совместно с Министерством инфраструктуры анонсировало запуск пилотного проекта по внедрению в стране электронной товарно-транспортной накладной (е-ТТН).

Как сообщил тогда **министр инфраструктуры Украины Владислав Криклий**: «В Украине каждый год печатается около 500 млн накладных и их копий. Это более чем 120 полных 20-тонных фуры с одним миллионом пачек бумаги А4, каждая из которых стоит 70-80 грн. Добавим к этому пересылку оригинала почтой – это еще 20-40 гривен и время, не говоря уже о печати и работу ответственного лица. Получается более одного миллиарда гривен тратится на бумажные документы, которые оплачивает каждый из нас, расплачиваясь за приобретенный товар».

Всем очевидно, что транспортные накладные необходимо переводить в электронный формат. И первые шаги уже сделаны. Решение о внесении изменений в указ Министерства инфраструктуры, который регламентирует вопрос ТТН, было принято еще в 2018 году, тогда же появилось определение е-ТТН. В 2019 году изменения были внесены в законодательство. Но система не заработала.

Выступая на открытой встрече «Работа компаний с е-ТТН: пилотный проект, преимущества и подводные камни», организованной ИТ комитетом «Союза украинских предпринимателей», руководитель Директората цифровой инфраструктуры на транспорте Фарид Сафаров сообщил, что пилотный проект е-ТТН будет продлен еще на полгода.

Бизнес до сих пор неохотно пользуется электронными ТТН, хотя их преимущество перед бумажными аналогами очевидно. Этому есть несколько объяснений.

Одна из них – техническая. Это проблема передачи данных между разными системами электронного документооборота, с помощью которых происходит обмен е-ТТН. В итоге появилась идея создания централизованной государственной базы данных, которая позволила бы разным системам электронного документооборота присоединиться к ней и обслуживать бизнес. Государство при этом будет выступать в роли арбитра и контролировать процесс, а отдельные, технические моменты смогут самостоятельно решать провайдеры систем ЭДО. Сейчас такая центральная база разрабатывается на уровне Мининфраструктуры. В ней будет проходить

регистрация ТТН и реализована возможность проверки подлинности документов контролирующими органами.

Идея Министерства инфраструктуры заключается в том, чтобы создать трехуровневую структуру. Центральный ее компонент – та самая центральная база данных, которая создается «Институтом аналитики и адвокации». Именно через нее будет проходить обмен информацией между пользователями, вне зависимости от того, какой системой электронного документооборота они пользуются.

Вторым элементом этого проекта будут провайдеры систем документооборота. Уже сейчас к центральной базе данных подключено восемь провайдеров.

Третья сторона – непосредственно пользователи. Все, что им необходимо будет сделать – это выбрать систему ЭДО, которых на рынке немало, подключиться к ней и оформлять накладные в электронном формате не заботясь о том, какой системой ЭДО пользуются их контрагенты: все данные будут передаваться через ЦБД.

Еще одна проблема на пути внедрения е-ТТН – логику процесса сложно обеспечить руководствуясь старыми правилами. Сейчас мы сталкиваемся с проблемой двойного учета, когда у водителя есть два комплекта документов: один – для проверяющих органов, другой – для грузополучателя. Если проанализировать сейчас Правило 363, которое регулирует документы, сопровождающие грузы при перевозке, то становится ясно, что многие его положения устарели. Без корректировки законодательной базы продвинуться на пути внедрения е-ТТН будет сложно.

И еще одна проблема – проверка груза инспектором по пути следования. Сейчас е-ТТН уже можно оформить и подписать ее с помощью КЭП, но возможности проверить полученный в итоге PDF у инспекторов пока нет. То есть на сегодняшний момент электронные ТТН необходимо дублировать в бумажном варианте, чтобы в случае проверки по пути следования, водитель смог хоть что-то предъявить. Инспекторов необходимо укомплектовать мобильными девайсами, которые будут подключены к ЦБД и позволят им проверять сопровождающие грузы документы. Акты проверки также должны фиксироваться в базе данных (*Электронные ТТН в Украине. Планы и реальность // <https://blog.liga.net/user/avernyhora/article/38636>. – 2020. – 12.12).*

Блоги та соціальні мережі

ДП «Галузевий центр цифровізації та кібербезпеки»:

31.12.2020 – останній день року. Час підвести підсумки 2020 року – такого важкого, але переламного. Проїшли зміни в комунікаціях, звичках та загалом у житті, але #ГЦЦК впроваджував заплановані проекти та досяг певних успіхів.

У 2020 році ГЦЦК розпочало роботу над великою кількістю масштабних проектів одночасно, їх результати будуть корисні для транспортної галузі та країни в цілому.

Наприкінці цього плідного року слід подякувати членам команди ДП ГЦЦК, завдяки яким ці проекти були реалізовані та активно розвиваються.

Також, дякуємо команді Міністерства інфраструктури України Владиславу Криклію, Дмитру Абрамовичу, Анатолію Клімашевському, Володимирі Бучко, Наталії Форсюк, Дмитру Живицькому, Фаріду Сафарову, Яніці Меріло, Оксані Герасимовій та іншим.

Партнерам, в першу чергу по впровадженню хмарних технологій – компаніям Гігіклауд та ДеНово. Крім того, Visa, Microsoft, Cisco, галузевим партнерам – УЗ, Укртрансбезпека, ДАСУ, Укрерорух, АМПУ та багатьом іншим.

А ось і перелік проектів 2020 року:

1. e-transport.gov.ua – протягом року портал розвивався та набув багатьох нових функцій. Через портал було замовлено більш ніж 620 тисяч дозволів на міжнародні перевезення. Розпочато процес переносу на e-transport онлайн-сервісів ліцензування та проведення конкурсу ЕКМТ.

2. i-Cyber – повністю завершено розгортання кіберцентру. Підписано меморандуми про взаємодію з Держспецсв'язком та ДКІБ СБУ, в січні 2021 буде проведено інтеграцію з кіберцентрами даних структур. Підключені 5 підприємств галузі, працюємо з іншими підприємствами галузі. Проведено 5 інфраструктурних аудитів для підприємств інфраструктурної галузі.

3. Новий сайт Міністерства інфраструктури України та єдина система сайтів ЦОВ – проведено розробку для запуску сайту на домені miu.gov.ua. Повний запуск заплановано на січень-лютий 2021.

4. Е-Порт – розроблено технічне завдання – продовжимо впровадження вже у 2021 році.

5. SmartTicket – наприкінці року підключено ще й SkyUp, розробили модуль інтеграції з Гюнсел, наступні кроки це кабінет користувача та початок розробки мобільного додатку – стартуємо з початку 2021.

6. Транспортний процесінг міського електронного квитка – технічна частина повністю готова – очікуємо підписання договору між оператором Маріуполя та Маріупольською міською радою для того, щоб розпочати

роботи розгортання першого міста в січні 2021. Щоб у подальшому масштабувати на інші області та міста.

7. БПЛА – запустили базовий функціонал системи реєстрації польотів безпілотних літальних апаратів. На 2021 рік заплановано доопрацювання проекту та сумісну роботу над змінами з ДАСУ та Украерорух.

8. Аеромап – розроблено технічне завдання, продовжуємо проєкт в 2021 році.

9. Працюємо з Укртрансбезпекою над новим ЕІС для служби – у 2020 розпочато робота за двома модулями (дозволи та інтеграція).

10. WCS (ЦОД ГВК) – запущено 29.12.2020 сумісно з Укртрансбезпекою систему габаритно-вагового контролю.

11. ТРАС – впровадили транспортну аналітичну систему з ВІ та системою для збору даних на базі BigData. У 2021 розширюємо збір даних та плануєм формування нових дашбордів.

12. СУІП – система управління інфраструктурними будівельними проєктами – впровадили базовий функціонал та модуль огляду об'єктів. Додали у плани на 2021 впровадження усіх модулів системи.

13. Digital Road – підготували технічні вимоги, заплановано проєкт цифровізації доріг на 2021.

14. Транспортна модель України – навесні 2020 рестартували проєкт та плануємо з європейським підрядником EGIS завершити впровадження в 2021.

15. ITS – інтелектуальні транспортні системи – розпочали проєкт влітку 2020 року в партнерстві з європейськими колегами, щоб у 2021 році вийти технічне завдання та розпочати реалізацію.

16. Учбовий центр I-Training – підписано авторизаційні контракт з міжнародними вендорами за напрямком кібербезпеки EC-Council та CompTIA. Проведено навчання для великої кількості фахівців компаній-клієнтів, для 25-ти з яких – авторизовані з подальшою сертифікацією.

17. Платіжний сервіс pay.gov.ua – оброблено за рік біля двох мільйонів транзакцій. Плануємо додаткові функції та збільшення обігів (<https://www.facebook.com/seICDC>. – 2020. – 31.12).

Jaanika Merilo:

КабМин утвердил концепцию развития электронно здоровья. Да. Сейчас. Хотя реформа eHealth началась уже в 2017 году, только сейчас утвердили наконец концепцию, которую годами министры обещали.

Важна ли концепция? Конечно. Важно определить и одинаково осмыслить когда, что и как делается. Без этого действия несистемные, хаотичные и каждый может понимать по-разному. Как и предприятию всегда важна и стратегия и тактика.

Дальше пошаговка и продолжение непростой работы <https://www.ukrinform.ua/.../3162532-kabmin-zatverdiv...>
(<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2020. – 30.12).

Юрій Радзівський, керуючий партнер Адвокатського бюро «Радзівський та партнери»:

Вначале ноября Минцифры через народных депутатов зарегистрировало в парламенте пакет законопроектов, которые призваны создать благоприятные условия для развития ИТ-отрасли. Один из документов – законопроект 4305 – касается защиты представителей отрасли, а именно будущих резидентов «Дия Сити» от излишнего внимания силовых структур. Однако качество и содержание документа заставляет сомневаться, что он вообще будет вынесен на рассмотрение в сессионный зал.

Давление со стороны правоохранительных органов на ИТ-компании уже давно стало общим местом в дискуссиях об инвестиционном климате в Украине наряду с несовершенной судебной системой и отсутствием гарантий прав собственности и авторских прав.

Новый законопроект должен оградить часть ИТ-сообщества, объединенного в «Дия Сити», от такого давления. Но некоторые его пункты прямо противоречат логике уголовного и уголовно-процессуального права, нарушая их основные принципы и подходы. Другие – попросту дублируют существующие нормы.

1) Одним из ключевых принципов уголовного процесса является равенство сторон перед законом и судом. Согласно ст. 10 Уголовного процессуального кодекса (УПК), «для участников процесса не может быть привилегий или ограничений в процессуальных правах, ... по признакам расы, цвета кожи, ..., образования, рода занятий, ... другим признакам».

Законопроект 4305 четко выделяет представителей ИТ-сообщества – резидентов «Дия Сити» как «особых» участников уголовного процесса именно по факту принадлежности их к определенному «цеху». При всем уважении к этой профессии и ее вкладу в ВВП, такой подход является не просто недопустимым, но и опасным прецедентом, который завтра может привести к желанию аграриев, дальнбойщиков или отельеров тоже получить «особый статус» в уголовном процессе.

2) Одними из примеров таких «привилегий» являются особая процедура временного изъятия имущества, ареста такого имущества, внесения ведомостей в Единый реестр досудебных расследований, вручения подозрений, организации следственных (в т.ч. обыски, допросы) и негласных следственных (розыскных) (в том числе прослушка, внешнее наблюдение) действий, задержания и избрание меры пресечения в отношении должностных лиц резидентов «Дия Сити».

Такие действия должны осуществляться по инициативе либо по согласованию с прокурором не ниже уровня областной прокуратуры. Это беспрецедентные преимущества, которыми ИТ-бизнес по статусу фактически приравнивается к адвокату, депутату местного совета, сельскому

или городскому голове, которым подозрение должен также вручать минимум прокурор области.

Но если в отношении адвоката или мэра города (как и в отношении судей, высшего руководства государства) особая процедура оправдана как гарантия их независимости при выполнении важной общественной функции, то «бонусы» для ИТ-бизнеса в эту логику вообще не ложатся.

3) Еще одна неоправданная привилегия – отдельная новая статья в Уголовном кодексе – «Превышение власти или служебных полномочий в отношении резидента «Дия Сити». Если сотрудник правоохранительных органов будет проводить досудебное расследование по отношению к компании-резиденту по заведомо недостоверным обстоятельствам – ему грозит до пяти лет тюрьмы.

Что не так с этой нормой? Во-первых, в УПК уже есть статья о превышении власти правоохранителями, и она покрывает гораздо более широкий спектр нарушений, чем незаконное досудебное расследование. Плюс ее максимальные санкции – гораздо жестче. Вопрос в доказывании вины конкретного человека, который встанет как при действующей, так и при потенциально новой статье.

Во-вторых, отдельные категории лиц, совершение неправомерных действий в отношении которых рассматривается УК как отдельное преступление, наделены определенными социальными функциями. Это государственные деятели, журналисты, судьи, адвокаты, сами правоохранители. Опять же, при всем уважении к ИТ-бизнесу, в парадигме уголовного законодательства это такие же предприниматели, как и владельцы кафе или автомойки. На фармкомпаниях и в офисы по продаже недвижимости наверняка тоже приходят с обысками. Но для всех злоупотреблений правоохранителей в таких кейсах есть общая статья, а не специальная отраслевая.

4) В УПК предлагается ввести в оборот понятие «электронные доказательства». При этом в изменениях в УПК не указано, что имеется в виду под этим термином. В кодексе уже есть норма о том, то к доказательствам относятся документы, а к документам – любые цифровые носители информации. Это определение с лихвой покрывает все «ИТ-шные» потребности следователей: и фото, и видео, и голосовые сообщения, и метаданные. Но по тексту УПК «электронные доказательства» добавлены 89 раз.

Зачем вводить отдельное понятие – неясно, никакой смысловой нагрузки это не несет. Ответ может содержаться в следующей новации: порядок использования электронных доказательств в рамках досудебного расследования должен устанавливаться «специальным законодательством». Каким – если не УПК? Или готовится отдельный УПК для ИТ-бизнеса, как устав для военных?

5) Если нужно провести экспертизу электронных доказательств в изъятом имуществе (например, файлов в компьютере) у резидента «Дии

Сити» – експерт, согласно законопроекту, должен провести такую экспертизу за три дня. Очень смелое заявление от людей, которые, видимо, не знакомы с реальным положением дел с экспертизой в стране. Сейчас в «обычных» уголовных производствах государственные экспертные учреждения настолько загружены, что иногда не принимают экспертизы на ближайшие несколько месяцев. Почему для ИТ-бизнеса вдруг должно быть сделано исключение? Скорее всего, это невыполнимое требование было вписано просто для красного словца.

Подтверждением тому – следующая фраза об исключении из «правила трех дней», которое «не распространяется на случаи, когда временно изъятое имущество непосредственно связано с совершением уголовного преступления». Любой адвокат со стажем участия в уголовных делах подтвердит, что это универсальная лазейка: опытному следователю не составит труда связать с совершением преступления любое имущество. Не говоря уже о том, что в УПК попросту не применяются такие размытые формулировки, вместо «связано» должно быть хотя бы «является предметом преступления» или «содержит на себе следы преступления».

6) Предлагается, чтобы резидент «Дия Сити» мог получать повестку на допрос по зарегистрированной электронной почте, и чтобы она считалась надлежащим образом врученной при получении ответного сообщения.

Зачем отдельно прописывать эту норму – с точки зрения уголовного процесса непонятно. Кодекс разрешает отправлять повестки хоть смс-кой, хоть в месенджере, хоть устно по телефону, хоть условно почтовыми голубями. При этом для суда доказательством вручения повестки является либо письмо с уведомлением, либо личное вручение под видеозапись. Даже если человек по телефону подтвердил, что явится – а потом не пришел, следователь вряд ли докажет судье, что такой разговор вообще состоялся. Не говоря уже об игнорировании любых электронных писем. Так что это пустая норма, которая не несет никаких новых гарантий для ИТ-компаний.

7) Непонятно для чего дублируется существующее со времен «второго закона «маски-шоу-стоп» предписание не изымать компьютеры, если владелец дает доступ к информации и позволяет ее скопировать, а также запрет на арест такого имущества. Законопроектом предлагается добавить два абзаца того же содержания с дополнительным уточнением, что нельзя этого делать в отношении резидентов «Дия Сити».

На практике существующая норма отлично работает, и мы всегда советуем клиентам давать пароли следователям, если в компьютере нечего прятать. Статистически изъятия техники уменьшились в разы, а если они происходят – судья, при наличии доводов со стороны адвоката, в абсолютном большинстве случаев становится на сторону обыскиваемой компании. Так что опять пустая трата бумаги.

С учетом невысокого качества законодательной техники и целого ряда противоречий с нормами уголовно-процессуального законодательства есть очень небольшая вероятность, что законопроект в таком виде будет

рассмотрен парламентом. А значит разговоры о какой-то особенной защите ИТ-бизнеса от давления силовиков – в очередной раз пройдут впустую. При этом наличие такого рода инициатив еще раз подчеркивает, что государство в целом и правительство (в лице Минцифры) в частности признают наличие проблем с давлением силовиков на бизнес. Но вместо системного решения вопроса для всех без исключения отраслей экономики – как через более жесткое применение существующих норм законодательства, так и попросту через политическую волю – пытаются создать «пузырь» для ИТ-сектора, в котором будет искусственная видимость защиты от «неконтролируемых правоохранителей» (*Почему «дополнительная защита ИТ от силовиков» в рамках «Дия Сити» – наверняка обман // <https://blog.liga.net/user/yuradzievskiy/article/38684>. – 2020. – 18.12).*

Алена Дегрик, генеральный директор ФК «Леогейминг Пей», CEO процессинговой компании LeoGaming:

Что всегда имело огромную ценность и долгое время считалось самым надежным активом? Золото. Этот актив использовался во времена политической, социальной и экономической неопределенности, поскольку верили, что его стоимость будет стабильной или даже будет расти при падении ценности других активов. Мне кажется, многие уже устали говорить о том, насколько технологичным становится мир, и какое влияние на этот процесс оказала пандемия. Однако сложно не отмечать такие значительные сдвиги в привычках и поведении людей.

Недавно крупнейшее независимое консалтинговое агентство deVere Group провело исследование, согласно которому более двух третей (67 %) из 700+ опрошенных миллениалов предпочитают биткойн золоту как надежный актив, в который готовы вложить свои денежные средства. Респондентами являются клиенты компании со всего мира, родившиеся в период с 1980 по 1996 год. Не стоит забывать, что миллениалы давно стали активными и важными потребителями.

При этом высокая волатильность биткойна и его неопределенное будущее все же вызывают сомнения у людей – вряд ли на сегодняшний день кто-то вложит все свои сбережения в криптовалюту. Однако это сегодня, ведь актуальность и интерес к виртуальному активу как к средству обмена, децентрализованной валюте и средству сбережения, быстро растет, и уходящий 2020 год может стать одним из ключевых в изменениях денежных отношений. Исходя из этого, опыт работы и регулирования виртуальных активов важен каждой стране.

Скажем честно, *необходимость разработки и принятия закона о виртуальных активах в Украине назрела уже очень давно. ВРУ приняла в первом чтении законопроект № 3637 «О виртуальных активах». Это однозначно большой плюс как для участников рынка, так и для потребителей.*

Процессы, которые, по факту, и так существовали в Украине и формировали достаточно большой и прибыльный сегмент рынка, теперь будут работать в правовом поле. Если ранее отсутствие законодательной базы не позволяло обложить налогами операции по криптовалютам, то теперь миллионный рынок сможет работать на одних условиях с другими рынками.

Закон обеспечивает регулирование сферы на законодательном уровне. Закрепляется ответственность за нарушения на рынке виртуальных активов. Это очень важно, ведь на криптобиржах пользователи сталкиваются с мошенничеством – деньги за крипту отплатил, а виртуальный актив не получил.

Однако многие процессы еще требуют рассмотрения и урегулирования, например лицензионные условия, порядок работы и т.д. Самые интересные вопросы функционирования виртуальных активов в Украине будут идти в подзаконных актах.

Более того, для полноценного запуска криптовалют нужно окончательно доработать украинское законодательство в сфере AML. У стран-участников FATF есть список обязательных требований для регулирования рынка виртуальных активов. Их реализация позволит принимать адекватные меры для предотвращения их использования в преступных целях.

На данный момент наша страна выполняет примерно четверть требований FATF. Уже неплохо, но работы еще много. В первую очередь, законопроект необходимо согласовать с Национальным банком Украины, который пока не признал криптовалюту валютой. Во-вторых, доработать регуляторную базу и усилить контроль за счет качественной статистики.

Почему это так важно? Потому что Украина может попасть в blacklist FATF, что чревато последствиями для международных финансовых операций по всем отраслям экономики. Последний раз мы находились там в 2011 году.

В целом принятие законопроекта «О виртуальных активах» открывает новые возможности для участников рынка – но лишь в том случае, если за ним последует комплексная доработка описанных выше вопросов (*Новая жизнь криптовалюты в Украине: главное по законопроекту // <https://blog.liga.net/user/degrik/article/38633>. – 2020. – 11.12*).

Игорь Быков, аналитик по вопросам информационной безопасности FS Group:

Часто ли мы задумываемся о том, какой информационный след оставляем в диджитал пространстве, какими данными могут обладать потенциальные хакеры и преступники в открытом доступе.

Ведь одно дело – это поделиться информацией в приватном разговоре, а другое – когда речь идет об онлайн переписке, телефонных или онлайн митингах, регистрации на форумах или в различных приложениях. А потом мы вовсе забываем на каких ресурсах регистрировались.

Согласно данным FinTech, мировой объем утечки данных в 2020 году увеличился на 80 %, а количество фишинговых атак с февраля этого же года

выросло на 600 % – это рекордные показатели в мировой практике информационной безопасности. В большинстве случаев атаки на компании или на конкретных людей совершались с целью получить персональную- 65 % и финансовую информацию – 23 %

Опираясь на опыт расследования подобных киберинцидентов, можно сделать вывод, что главной причиной является беспечность пользователей, по отношению к сложности паролей к своим учетным записям. Преимущественно жертвами «цифровых злоумышленников» становятся состоятельные и влиятельные пользователи.

Если объяснять по-простому, что такое утечка данных – это когда хакеры могут получить информацию взломав операционную систему установленную на мобильный телефон, аккаунт социальной сети, имейл. Имея в распоряжении полную информацию о человеке, его родственниках и близких, девичью фамилию матери и кличку любимого кота или собаки – может взломать электронную почту, аккаунт в социальных сетях, учетную запись, где хранится вся информация пользователя. Затем он может добраться до более чувствительной информации. Например, банковский счет, с известными логинами и паролями к системе Приват24, PayPal и другим критически важным учетным записям.

Все мы знаем, что при регистрации в любом приложении или аккаунте, в той или иной системе обмена данными необходимо указать пользователю контактную почту, на которую автоматически высылается ссылка для активации, что позволяет заходить в личный кабинет, менять пароль и т. п. Даже без подобных линков персональный имейл содержит письма, в которых указаны логины и пароли для входа в личные кабинеты онлайн ресурсов. В результате система идентифицирует пользователя, однако, по факту, под его аккаунтом скрывается злоумышленник.

В нашей практике мы регулярно сталкиваемся с такими инцидентами. При обращении клиента мы обязательно совершаем полную диагностику ИТ-системы и персональной информации, использованной клиентом. При такой диагностике мы опираемся на свой опыт, мониторим наличие ошибок, которые наши специалисты чаще всего обнаруживают во время проведения аудита безопасности системы.

Какие самые распространенные ошибки?

Во-первых, одна из самых опасных и распространенных ошибок – это одинаковый пароль на всех сервисах. Например, дата рождения своей ребенка или жены при входе в онлайн банкинг, смартфон и т.д., система безопасности на всех ресурсах его аппрувит. Но в один прекрасный момент, пользователь указывает этот же пароль для заказа покупки в онлайн магазине. У которого уже взломана система защиты персональных данных клиентов или попадает на фишинговый сайт. В результате, злоумышленник получает полный доступ, так сказать, находит ключ от всех дверей.

Во-вторых, уже ранее упомянутый фишинг. Это отправка мошенниками сообщений с предложениями, просьбами, даже угрозами. Зачастую они

сопровождается линками, после перехода на которые получатель таких сообщений предоставляет злоумышленнику доступ к своему смартфону, ноутбуку или приложению.

В-третьих, бесплатные e-mail сервисы. Мы обратили внимание, что в основном представители, поколения X редко меняют пароли в своем почтовом ящике, однако часто его раздают контрагентам и любому собеседнику. Спустя небольшой отрезок времени в почте с названием vasya.vauk@gmail.com и паролем vasya123 скапливается такое количество информации, получив доступ к которой можно разрушить бизнес или репутацию человека и его партнеров.

В ноябре 2020 года компания NordPass, поставщик решений для менеджеров паролей, опубликовала рейтинг самых популярных пользовательских паролей уходящего года. Согласно изложенной информации, только 44 % из проанализированных 275 699 516 паролей были «уникальными». Как и предыдущие годы в пятерке лидеров по использованию остаются пароли: «123456», «123456789», «picture1», «пароль» и «12345678». Расшифровка каждого из них займет секунды. Менее половины из списка паролей являются уникальными и новыми.

Position	Password	Number of users	Time to crack it	Times exposed
1. ↑ (2)	123456	2,543,285	Less than a second	23,597,311
2. ↑ (3)	123456789	961,435	Less than a second	7,870,694
3. (new)	picture1	371,612	3 Hours	11,190
4. ↑ (5)	password	360,467	Less than a second	3,759,315
5. ↑ (6)	12345678	322,187	Less than a second	2,944,615
6. ↑ (17)	111111	230,507	Less than a second	3,124,368
7. ↑ (18)	123123	189,327	Less than a second	2,238,694
8. ↓ (1)	12345	188,268	Less than a second	2,389,787
9. ↑ (11)	1234567890	171,724	Less than a second	2,264,884
10. (new)	senha	167,728	10 Seconds	8,213
11. ↑ (12)	1234567	165,909	Less than a second	2,516,606
12. ↓ (10)	qwerty	156,765	Less than a second	3,946,737
13. ↑ (16)	abc123	151,804	Less than a second	2,877,689
14. (new)	Million2	143,664	3 Hours	162,609
15. ↑ (28)	000000	122,982	Less than a second	1,959,780

Данные NordPass

С каждым годом количество инструментов у кибермошенников увеличивается, но, если пользователи онлайн сервисов будут соблюдать **ряд простых правил – можно снизить риск утечки данных** в разы даже при потере смартфона или компьютера:

1. Установка обновлений для приложений и ОП-ОС. Это поможет избежать проникновения в аккаунт третьими лицами через возможные уязвимости приложения. Используйте разные пароли и чаще их меняйте. Для каждого личного кабинета, аккаунта крайне важно создавать разные пароли и периодически их менять. Набор символов должен быть случайным не привязан ни к каким датам, касающееся личной жизни пользователя.

2. Двухфакторная аутентификация. Для получения доступа к информации необходимо устанавливать более одного инструмента проверки личности. То есть устанавливать пароль и возможность проверки пользователя отправкой уведомления на другой имейл и подтверждения с помощью мобильного телефона.

3. Сократить информацию в социальных сетях. Социальные сети – может стать отличной площадкой для карьерного и финансового роста, но также это кладезь информации, с помощью которой злоумышленник может оценить ваше финансовый уровень, домашний адрес и даже определить ваш график работы и отдыха (**Причины утечек данных и возможные ситуации. Как защитить себя?** // <https://blog.liga.net/user/igbyikov/article/38627>. – 2020. – 11.12).

Зарубіжний досвід

Департамент інфраструктури, транспорту, регіонального розвитку і комунікацій Австралії представив в среду для общественного обсуждения проект закона об онлайн-безопасности (**Online Safety Bill**), предусматривающего значительное ужесточение ответственности провайдеров и социальных сетей за противоправный контент.

Документ включает:

- дополнения в закон 2015 года об усилении онлайн-безопасности (Enhancing Online Safety Act 2015, EOSA);
- перечень базовых требований к безопасности онлайн-сервисов;
- расширенное определение понятия «кибертравля (кибербуллинг) детей»;
- новое определение кибербуллинга по отношению ко взрослым;
- новые, уточнённые определения онлайн-контента, которые должны заменить устаревшие описания из закона 1992 года (Broadcasting Services Act 1992, BSA) – добавлены новые классы вредоносных материалов; для индустрии пересматриваются нормы реагирования на подобный контент;
- новые полномочия «комиссаров по электронной безопасности» при работе с «отвратительно жестоким» («abhorrent violent») контентом, таковым в документе названы крайне жестокие аудио- и видеоматериалы с записью терактов, убийства, пыток, изнасилования и т.п.;
- новые правила удаления оскорбительного и вредоносного контента.

Согласно законопроекту, австралийские интернет-провайдеры, соцмедиакомпании (социальные сети) и иные онлайн-платформы должны будут удалять опасный или оскорбительный контент в течение 24 часов после его обнаружения. Сейчас этот срок составляет 48 часов. За неисполнение требования компаниям грозит блокировка и штраф до 555 тысяч австралийских долларов (более 31,5 миллиона рублей).

Действующее законодательство предусматривает штраф до 111 тысяч австралийских долларов (более 6,3 миллиона рублей) за кибербуллинг детей. Законопроект эту статью расширяет, включая в подсудные деяния и травлю взрослых. Также, для усиления защиты несовершеннолетних, документ предписывает изымать оскорбительный контент не только из соцсетей, но и из онлайн-игр, с сайтов, из мессенджеров, с видеохостингов.

К кибербуллингу совершеннолетних законопроект относит материалы, публикуемые для запугивания, харрасмента, оскорбления, и способные причинить вред человеку (пример – «порноместь»).

«Комиссар по электронной безопасности» получит полномочия раскрывать личность владельцев анонимных или фальшивых аккаунтов, ответственных за онлайн-травлю или распространяющих незаконный контент (*Вика Рябова В Австралии ужесточается ответственность за*

кибербуллинг и публикацию запрещённого контента – законопроект // <https://d-russia.ru/v-avstralii-uzhestochaetsja-otvetstvennost-za-kiberbulling-i-publikaciju-zapreshhonnogo-kontenta-zakonproekt.html>. – 2020. – 24.12).

Федеральное бюро расследований США (ФБР), Агентство по кибербезопасности и безопасности инфраструктуры (CISA) и Управление директора национальной разведки (ODNI) выпустили совместное заявление, в котором официально признали факт масштабной кибератаки на американское правительство.

Спецслужбы называют ситуацию «развивающейся», обещают продолжать её изучать, чтобы понять общую картину, но подтверждают, что в результате кибератаки были скомпрометированы правительственные IT-системы.

«В течение последних нескольких дней ФБР, CISA и ODNI стало известно о значительной продолжающейся кампании в сфере кибербезопасности, – говорится в заявлении. – Службы сформировали объединённую координационную кибергруппу (Cyber Unified Coordination Group, UCG), чтобы координировать ответ правительства на этот серьёзный киберинцидент». UCG нужна, чтобы объединить усилия этих служб, каждая из которых будет фокусироваться на своей зоне ответственности.

Так, ФБР проводит расследование и собирает данные, чтобы вычислить, «настичь» и обезвредить ответственных за кибератаку (ни Россия, ни другие «хакерские государства» в релизе не упоминаются). CISA уже выпустило экстренную директиву для ведомств с инструкциями по устранению последствий инцидента и «находится на связи с правительством, частным сектором и иностранными партнёрами», оказывая помощь нуждающимся в технической и информационной поддержке. ODNI помогает мобилизовать все доступные разведывательные ресурсы и предоставляет правительству США необходимую информацию, говорится в сообщении.

В минувшее воскресенье стало известно о кибератаках, затронувших Госдепартамент США, министерства обороны, торговли, финансов и внутренней безопасности; по данным Reuters, в субботу по этому поводу заседал американский Совбез (Совет национальной безопасности, National Security Council). Во вторник этот совет объявил о создании объединённой координационной группы по вопросам кибербезопасности, чтобы «обеспечить непрерывное единство усилий».

Во вторник же СМИ сообщили, что помощник президента США по национальной безопасности Роберт О’Брайен (Robert O’Brien) прервал официальную поездку по странам Европы и вернулся в Вашингтон, чтобы «скоординировать ответ правительства на кибератаки на федеральные агентства, предположительно организованные русскими хакерами».

Известный **американский эксперт по информационной безопасности, бывший хакер Кевин Митник** (Kevin Mitnick) заявил Би-Би-Си, что за атакой, скорее всего, стоит государство. Какое именно, определить крайне

сложно *(Вика Рябова Американские спецслужбы официально подтвердили масштабную кибератаку на правительственные учреждения // <https://d-russia.ru/amerikanskije-specsluzhby-oficialno-podtverdili-masshtabnuju-kiberataku-na-pravitelstvennyje-uchrezhdenija.html>. – 2020. – 17.12).*

В среду Европейская комиссия представила новую киберстратегию Евросоюза, призванную «укрепить коллективную устойчивость к киберугрозам», защитить граждан и «вывести ЕС в лидеры по международным стандартам в киберпространстве».

Публикации документа предшествовал досрочно окончившийся визит в Европу помощника президента США по национальной безопасности Роберта О'Брайена (Robert O'Brien).

По замыслу Еврокомиссии, киберстратегия является ключевым компонентом трёх программ: «Формирование цифрового будущего Европы», «План экономического восстановления Европы» и «Стратегия совместной безопасности ЕС». Декларируется, что киберстратегия направлена на укрепление сотрудничества с партнёрами по всему миру в деле популяризации «глобального, открытого, стабильного и безопасного киберпространства, основанного на законах, правах человека, фундаментальных свободах и демократических ценностях».

Это положение заимствовано у опубликованной в 2018 году национальной киберстратегии США.

Европейский документ содержит **предложения по регуляторным, инвестиционным и политическим инициативам** в трёх сферах деятельности ЕС.

1. Устойчивость, технологический суверенитет и лидерство

Еврокомиссия предлагает реформировать правила безопасности сетей и информационных систем, чтобы повысить уровень киберустойчивости критических сфер деятельности (больницы, энергосети, железные дороги), дата-центров, исследовательских лабораторий и т.д., которые должны всегда оставаться работоспособными.

Также Еврокомиссия предлагает запустить по всему Евросоюзу сеть оперативных центров безопасности (Security Operations Centres), функционирующих с использованием систем искусственного интеллекта. Эти центры должны стать «щитом кибербезопасности» для ЕС, они должны заранее обнаруживать признаки кибератаки и инициировать «проактивные действия» до того, как критически важным ИТ-системам будет нанесён вред.

Дополнительные меры включают специальную поддержку малого и среднего бизнеса по программе «Цифровых инновационных хабов», а также усиление работы в сфере повышения необходимых навыков работников, привлечения «киберталентов», инвестиций в исследования и инновации.

2. Создание производственных мощностей для предотвращения, пресечения и реагирования

Еврокомісія готує во взаємодії з державами-членами ЄС нову структуру – Об'єдинений кіберотдел Євросоюзу – для удосконалення координації робіт по виявленню хакерських атак і відповідям на них.

3. Совершенствование глобального и открытого киберпространства благодаря расширению сотрудничества

Євросоюз буде розширяє роботу з міжнародними партнерами (в ООН і інших «релевантних» організаціях) по посиленню глобального порядку, розвитку міжнародної безпеки і стабільності в кіберпространстві, захисті прав людини і фундаментальних свобод онлайн. Передбачається розвивати міжнародні норми і стандарти, які відображають базові цінності Євросоюзу.

Буде активізований діалог на предмет зміцнення кібербезпеки з країнами третього світу, регіональними і міжнародними організаціями, а також «мультистейкхолдерним ком'юніті» (яке керує технічними політиками в Інтернеті – ред.). ЄС сформує «кібердипломатичку мережу» по всьому світу, щоб популяризувати своє бачення кіберпространства.

Для реалізації кіберстратегії Єврокомісія намірена привабити 4,5 мільярдів євро державних і приватних інвестицій в сектор кібербезпеки в Євросоюзі в 2021-2027 роках (*Єврокомісія представила кіберстратегію ЄС // <https://d-russia.ru/evrokomissija-predstavila-kiberstrategiju-es.html>. – 2020. – 16.12*).

Правительство Великобритании планирует принять новый закон, направленный на усиление давления на компании, владеющие социальными сетями, закон предполагает «большие штрафы» за удаление незаконного или опасного контента, а также требует беспристрастности в отношении свободы слова.

Закон о безопасности в Интернете в первую очередь устанавливает обязанность онлайн-сервисов самостоятельно, в порядке инициативы, удалять незаконный контент и сообщать о нём властям. Но он также включает требование к компаниям быть беспристрастными и воздерживаться от «произвольного» удаления «спорных» комментариев, сообщает The Times со ссылкой на неназванные источники.

Новые правила будут применяться организацией Ofcom (Office of Communications, британское неправительственное агентство, регулирующее работу теле- и радиокomпаний, а также почтовой службы). Ofcom получит право налагать многомиллионные штрафы или запрещать компаниям работать в Великобритании.

По данным СМИ, правительство обеспокоено тем, что компании, владеющие социальными сетями, удаляют законный контент, который не представляет вреда или не является ложным.

Новый документ также включает положения, защищающие журналистику и комментарии на новостных сайтах.

По сообщениям СМИ, в законопроект предполагает привлечение высшего руководства компаний к уголовной ответственности за вредоносный контент – в качестве «крайней меры» для онлайн-компаний, неоднократно нарушивших закон, сообщает Times.

Призывы к применению уголовных наказаний в дополнение к штрафам для компаний, не удаляющих незаконный или вредоносный контент, звучали в связи с предположением, что даже большие штрафы не влияют на поведение крупных транснациональных технологических компаний (*Татьяна Костылева Британия потребует от соцсетей удаления опасного контента и защиты свободы слова, нарушителям грозит уголовное наказание – СМИ // <https://d-russia.ru/britanija-potrebuuet-ot-socsetej-udalenija-opasnogo-kontenta-i-zashhity-svobody-slova-narushiteljam-grozit-ugolovnoe-nakazanie-smi.html>. – 2020. – 15.12).*

Президент США Дональд Трамп подписал закон (The Information Technology Modernization Centers of Excellence Program Act), устанавливающий, что модернизация IT- и бизнес-процессов в госорганах должна проходить в соответствии с программой «центров передового опыта».

Документ предполагает поддержку существующих на сегодня десяти таких центров и создание новых. Срок действия закона – семь лет после вступления в силу. Глава администрации общего обслуживания (General Services Administration, GSA) обязан ежегодно отчитываться перед Конгрессом и Сенатом о ходе реализации программы.

Согласно закону, федеральные агентства в процессе IT-модернизации должны кооперироваться. Среди того, чем следует «делиться», указаны коммерческие облака, искусственный интеллект, контакт-центры, управление данными, аналитика и отчётность, оптимизированная инфраструктура (*Вика Рябова В США принят закон о распространении передового опыта цифровизации госорганов через специально создаваемые центры // <https://d-russia.ru/v-ssha-prinjat-zakon-o-rasprostranenii-peredovogo-opyta-cifrovizacii-gosorganov-cherez-specialno-sozdavaemy-centry.html>. – 2020. – 07.12).*

Минфин Канады сообщил в понедельник, что правительство страны планирует ввести налог на корпорации, предоставляющие цифровые сервисы, начиная с 2022 года.

Канадский закон будет действовать, пока «крупные государства» не договорятся о «скоординированном подходе к налогообложению».

Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР) работает над общим подходом в этой сфере, чтобы обязать цифровых гигантов вроде Google и Facebook платить адекватные налоги. Канада заявила, что беспокоится о промедлении в достижении договорённостей,

поскольку учитывает финансовые проблемы, созданные пандемией коронавируса.

Новый налог должен быть введен в действие с 1 января 2022. По расчетам Минфина Канады, за пять лет он должен принести в бюджет страны 2,6 миллиарда долларов США.

Иностранные вендоры, не имеющие физического представительства в Канаде, также должны будут установить налог с продаж продуктов вроде мобильных приложений, онлайн-игр и потокового видео. В планах также обязать платить налог пользователей, арендующих онлайн жилье на короткий срок, поскольку популярные платформы онлайн-аренды такой налог платить не заставляют, что ставит отели в невыгодные условия.

Ещё одно положение нового закона вводит ограничения на опционы для сотрудников «больших, давно учреждённых» компаний – 154 тысячи долларов США, т.к. завышенные опционы канадский законодатель счёл несправедливым доходом. К стартапам и развивающимся компаниям это ограничение не относится.

Подробности о цифровом налоге должны быть представлены в законе о национальном бюджете на следующий год (*Вика Рябова Канада заявила о намерении ввести «налог на Google» в 2022 году // <https://d-russia.ru/kanada-zajavila-o-namerenii-vvesti-nalog-na-google-v-2022-godu.html>. – 2020. – 02.12).*

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Берега, С. Є. Значення відкритих даних у соціально-економічному розвитку місцевого самоврядування // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 367-374.

Васильев, А. М. Саудовцы в лабиринте киберпространства и электронных СМИ // Азия и Африка сегодня. 2020. № 12. С. 15-18. Развитие телевидения и Интернета меняет общую и политическую культуру жителей в Королевстве Саудовская Аравия – самом консервативном государстве Ближнего и Среднего Востока. По количеству смартфонов на тысячу жителей страна уже занимает 3-е место в мире. Правительство стремится отфильтровать информацию в электронных СМИ и киберпространстве, запрещая проникновение оппозиционных политических взглядов, критику королевской семьи или корпорации улемов-ваххабитов. Цензура относительно успешна в отношении ТВ, но сталкивается с большими сложностями в киберпространстве.

Долбнева, Д. В., Сподарик, Т. І. Впровадження електронної демократії в Україні: стан та тенденції розвитку // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 319-325.

Жилкин, В. А. Правовые аспекты применения искусственного интеллекта в здравоохранении Финляндии // Право и цифровая экономика. 2020. № 4 (10). С. 39-45. В статье рассматривается роль технологий искусственного интеллекта во время пандемии в сфере здравоохранения в Финляндии. В связи с активным развитием искусственного интеллекта законодательство в Финляндии оказалось перед вызовами цифровой реальности во время пандемии. Эпидемия коронавируса оказала серьезное влияние на все стороны жизни во всем мире, обрушила фондовые рынки, замедлила мировую экономику и напрямую оказала влияние на политические институты. Коронавирус стал не только испытанием для всего человечества, но и темой обсуждения мировым научным сообществом возможностей искусственного интеллекта в ускорении изобретения вакцины против COVID-19. В фокусе внимания в Финляндии находится задача разработки научной концепции и поиска оптимальной модели нормативно-правовых отношений в цифровизации здравоохранения. Именно цифровизация в Финляндии привела к развитию устойчивой электронной коммуникации и технологий искусственного интеллекта для аппроксимации человеческих знаний при анализе сложных медицинских данных и диагностики на ранних стадиях заболеваний COVID-19. Искусственный интеллект и наука о данных помогают ученым сотрудничать в быстрой разработке и тестировании новых вакцин, в определении роста заболевания и выработке рекомендаций со Всемирной организацией здравоохранения по профилактике

заболеваний. В то же время ИИ влечет за собой ряд потенциальных рисков, таких как дискриминация по признаку пола или другие виды дискриминации, вторжение в нашу личную жизнь или использование в преступных целях. Стремление Финляндии соответствовать мировым интеграционным процессам привело цифровую гармонизацию законодательства и правовых норм в соответствии с принципами международного права. Были приняты законы и законодательные акты, определяющие использование цифровых технологий в правовой сфере, правовое регулирование цифровых технологий в сфере финансов и публичного управления. Борьба с пандемией потребовала введения чрезвычайных мер. 18 марта 2020 г. Правительство Финляндии издало два указа о применении Указа о режиме чрезвычайного положения и введении ограничительных и иных мероприятий, предусмотренных Законом о режиме чрезвычайного положения Финляндии. Необходимы концептуальная разработка новых направлений правового регулирования и определение законодательства международно-правовых механизмов ИИ в Финляндии.

Задорожна, А. В. Державна політика цифрового розвитку в Україні на сучасному етапі // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Сташишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 325-329.

Кадыркулова, А. С., Султангазиев, Н. Электронное правительство Кыргызской Республики: правовые ОСНОВЫ // Вестник дипломатической академии министерства иностранных дел Кыргызской республики им. Казы Дикамбаева. 2020. № 14. С. 140-143. Рассмотрена концепция электронного правительства, уделено особое внимание истории развития электронного правительства и правовым основам его функционирования в Кыргызской Республике и за рубежом на основе международного права.

Киселева, Е. Г. Влияние цифровизации на инвестиционный потенциал города // Финансы: теория и практика. 2020. Т. 24. № 5. С. 72-83. Цифровая трансформация всех сфер социально-экономического развития страны обуславливает актуальность включения цифровых факторов в оценку инвестиционного потенциала. Цель статьи – обоснование необходимости включения цифровых факторов в оценку инвестиционного потенциала и оценка цифрового потенциала города Санкт-Петербурга. Автор использует методы сравнения и группировки, обобщения и синтеза, индексный и корреляционный анализ. Определено понятие цифрового потенциала; предложены показатели, характеризующие развитие цифровых технологий; разработана методика и проведена оценка цифрового потенциала города Санкт-Петербурга в сравнении с другими городами федерального значения за период 2016-2018 гг. Выделены три ключевые компоненты цифрового потенциала: информационно-коммуникационная инфраструктура, цифровое правительство и электронный бизнес. Показано, что цифровой потенциал города Санкт-Петербурга имеет тенденцию к умеренному росту. Реализации цифрового потенциала Санкт-Петербурга способствует высокий уровень компоненты «электронный бизнес», который отражает использование организациями ERP и CRM-систем, а также продажи через сеть Интернет. Низкий уровень компоненты «цифровое правительство» отрицательно влияет на интегральный уровень цифрового потенциала, несмотря на продолжающиеся процессы цифровизации при оказании государственных услуг населению. Сделан вывод, что повышению цифрового потенциала Санкт-Петербурга

будет способствовать использование цифровых каналов для осуществления взаимодействия с органами власти, интеграция информационных систем внутри организаций, а также активное использование электронного документооборота. Учет цифровых факторов в составе инвестиционного потенциала города позволит более точно оценить его инвестиционную привлекательность. Результаты исследования могут быть полезны ученым, рейтинговым агентствам и государственным служащим для принятия инвестиционных решений. Перспективы дальнейшего исследования данной тематики – в расширении ее базы, уточнении состава частных факторов цифрового потенциала и методики оценки инвестиционной привлекательности территориального образования.

Копняк, К. В. Електронний документообіг в контексті реалізації та розвитку цифрового урядування // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 363-367.

Малиновська, О. Я., Корпан, А. В. Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 329-333.

Миргород-Карпова В. В., Шевцов Я. А. Електронне урядування в Україні: поточні досягнення, проблеми реформування та діяльність міністерства цифрової трансформації України // Правові горизонти. 2020. №22. С. 35-42. Основні напрямки реформування сьогодні стосуються сфери публічного адміністрування, як однієї із найважливіших, безпосередньо пов'язаної з іншими сферами і такої, що містить велику кількість проблем організації та функціонування. Одним із головних методів, таким що відповідає сучасним вимогам, обрано діджиталізацію публічної адміністрації – впровадження цифрових технологій в процеси державного управління, надання державних послуг та контролю. Таким чином, в Україні виник напрямок державного управління, який має назву «Електронне урядування» або «Е-уряд».

Ніколіна, І. І. Оцінка цифровізації публічного управління та адміністрування у Вінницькій міській об'єднаній територіальній громаді // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 333-338.

Погодина, И. В., Манохин, В. С. Платформы органов власти как инструменты электронного участия: зарубежный опыт // Государственная власть и местное самоуправление. 2020. № 12. С. 57-60. В статье рассматривается практика функционирования электронных платформ общественного участия. Анализ зарубежного опыта показывает, что необходимо модернизировать содержательную часть отечественных платформ общественного участия и сайтов органов власти, предоставив гражданам больше возможностей самостоятельно вносить

предложения, а также мотивировать их к электронному участию и совместному управлению при помощи различных инструментов.

Подвірна, Н. С. Е-демократія як механізм політичної взаємодії // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 338-350.

Решота, О. А., Баляс, Я. С. Електронне урядування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 345-350. Докорінна модернізація системи вітчизняного публічного управління на основі нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг, неможлива без впровадження у всі сфери суспільного життя інформаційно-комунікаційних технологій, що ініційовані сучасними викликами розвитку суспільства. Відтак, запровадження електронного урядування в публічне управління України виступає актуальним питанням сьогодення, адже електронне урядування виступає проявом нової інформаційної ери і вимогою сучасного розвитку суспільства.

Решота, О. А., Мізік, А. О. Особливості інноваційного розвитку системи публічного управління в Україні // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 350-355.

Стадник, Ю. А. Формування стратегії інвестування у вітчизняні іт проекти // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 355-359.

Старух, А. І. Оцінка і можливості для розвитку економіки та суспільства у умовах діджиталізації // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 359-363.

Червяков, Д. Електронне урядування в контексті сталого розвитку: системний аналіз та оцінювання // Слов'янський світ в контексті сталого розвитку : Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (25 вересня 2020 р.). Ужгород, 2020. С. 128-141. Сучасною глобальною тенденцією, яка веде до кардинальних змін суспільних відносин є формування інформаційного

суспільства, в якому трансформуються всі сфери життєдіяльності й впроваджується електронне урядування з широким використанням різноманітних інформаційних технологій. В Україні електронне урядування знаходиться ще на стадії становлення, що робить актуальним вивчення методів, форм аналізу та оцінювання електронного урядування для державного управління й формування державної політики в контексті розвитку інформаційного суспільства.

Шевчук, І. Б. Хмарні інновації у системі інформаційної взаємодії органів публічної влади // Сучасна парадигма публічного управління : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. : ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів, 2020. С. 311-319.